Oikeustapauskokoelma

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
VERICA TRSTENJAK
29 päivänä kesäkuuta 2011 [1]

Asia C-162/10

Phonographic Performance (Ireland) Ltd
vastaan
Irlanti ym.

(High Courtin (Commercial Division) (Irlanti) esittämä ennakkoratkaisupyyntö)

Tekijänoikeudet ja lähioikeudet — Direktiivit 92/100/ETY ja 2006/115/EY — Esittäjien ja äänitteiden tuottajien oikeudet — 8 artiklan 2 kohta — Yleisölle välittäminen — Äänitteiden epäsuora välittäminen lähetyksissä, joita vastaanotetaan hotellihuoneissa olevien radio- ja televisiolaitteiden välityksellä — Välittäminen yleisölle siten, että toisintamislaitteet ja äänitteet asetetaan käytettäviksi hotellihuoneisiin — Käyttäjä — Kohtuullinen korvaus — 10 artiklan 1 kohdan a alakohta — Oikeuksien rajoittaminen — Yksityinen käyttö

Sisällys

I Johdanto 3

II Sovellettava lainsäädäntö 4

A Kansainvälinen oikeus 4

1. Rooman yleissopimus 4

2. Esitys- ja äänitesopimus 5

B Unionin oikeus 7

1. Direktiivi 92/100 7

2. Direktiivi 2006/115 8

3. Direktiivi 2001/29 10

C Kansallinen lainsäädäntö 11

1 — Alkuperäinen kieli: saksa; oikeudenkäyntikieli: englanti.

III Tosiseikat 12

IV Asian käsittely kansallisessa tuomioistuimessa ja ennakkoratkaisukysymykset 13

V Asian käsittely unionin tuomioistuimessa 13

VI Alustavia huomautuksia 14

VII Ensimmäinen ja toinen ennakkoratkaisukysymys 14

A Ennakkoratkaisumenettelyyn osallistuneiden osapuolten keskeiset lausumat 15

B Oikeudellinen arviointi 17

1. Direktiivin 2001/29 3 artiklan 1 kohdan mukaisen yleisölle välittämisen käsitteen tulkinta 18

2. Direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdan tulkinta 19

a) Unionin oikeuden itsenäiset käsitteet 19

b) Kansainvälisen oikeuden ja unionin oikeuden asiayhteys 20

c) Yleisölle välittämisen käsite 20

i) Välittämisen käsite 20

ii) Yleisön käsite 22

iii) Lopputulos 24

d) Käyttäjän käsite 24

e) Velvollisuus kohtuullisen kertakorvauksen maksamiseen 25

i) Sanojen ”tai” ja ”kertakorvaus” merkitys 25

ii) Uuden maksun kohtuullisuus 26

iii) Jäsenvaltioiden harkintavalta 27

iv) Yleisradiomaksun vaikutukset 28

v) Lopputulos 28

3. Lopputulos 28

VIII Kolmas ennakkoratkaisukysymys 28

A Ennakkoratkaisumenettelyyn osallistuneiden osapuolten keskeiset lausumat 28

B Oikeudellinen arviointi 29

IX Neljäs ennakkoratkaisukysymys 30

A Ennakkoratkaisumenettelyyn osallistuneiden osapuolten keskeiset lausumat 30

B Oikeudellinen arviointi 31

1. Välittämisen käsite 31

2. Yleisön käsite 32

3. Käyttäjän käsite 32

4. Lopputulos 33

X Viides ennakkoratkaisukysymys 33

A Ennakkoratkaisumenettelyyn osallistuneiden osapuolten keskeiset lausumat 33

B Oikeudellinen arviointi 33

XI Ratkaisuehdotus 33

I Johdanto

1. Samalla tavoin kuin Gutenbergin keksimä kirjapainotaito johti lopulta kirjallisia teoksia koskevan tekijänoikeuden suojaan, Edisonin keksimä fonografi ei ole ainoastaan vahvistanut musiikkiteosten tekijänoikeuden suojan taloudellista merkitystä vaan luonut pohjan myös esittäjiä ja äänitteiden tuottajia koskevien lähioikeuksien käyttöönotolle. Jos käytetään äänitettä, tämä ei koske ainoastaan välitettävän tekijänoikeudella suojatun teoksen tekijän oikeutta vaan myös esittäjien ja äänitteiden tuottajien lähioikeuksia.

2. Nyt käsiteltävä High Court of Irelandin (jäljempänä kansallinen tuomioistuin) ennakkoratkaisupyyntö koskee oikeutta vuokraus- ja lainausoikeuksista sekä tietyistä tekijänoikeuden lähioikeuksista henkisen omaisuuden alalla 19.11.1992 annetun neuvoston direktiivin 92/100/ETY [2] tai vuokraus- ja lainausoikeuksista sekä tietyistä tekijänoikeuden lähioikeuksista henkisen omaisuuden alalla 12.12.2006 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/115/EY (kodifioitu toisinto) [3] 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuun kohtuulliseen korvaukseen, joka on suoritettava kaupallisessa tarkoituksessa julkaistun äänitteen välittämisestä yleisölle.

3. Kansallinen tuomioistuin tiedustelee ensinnäkin, syntyykö tällainen oikeus myös silloin, jos hotellitoiminnan harjoittaja sijoittaa hotelli- ja majoitushuoneisiin televisio- ja/tai radiolaitteita ja välittää niihin vastaavan lähetyssignaalin. Tähän annettava vastaus riippuu siitä, käyttääkö hotellitoiminnan harjoittaja tällaisessa tapauksessa radio- ja televisiolähetyksiin sisältyviä äänitteitä yleisölle välittämiseen.

4. Toiseksi kansallinen tuomioistuin tiedustelee, käyttääkö tällainen hotellitoiminnan harjoittaja äänitteitä yleisölle välittämiseen myös siinä tapauksessa, että hän ei sijoita huoneisiin hotellivieraiden käytettäväksi radio- ja televisiolaitteita vaan toisintamislaitteita ja vastaavia äänitteitä.

5. Kolmanneksi kansallinen tuomioistuin tiedustelee, voiko jäsenvaltio, joka ei säädä tällaisissa tapauksissa oikeudesta kohtuulliseen korvaukseen, vedota direktiivin 92/100 tai direktiivin 2006/115 10 artiklan 1 kohdan a alakohdassa säädettyyn poikkeukseen, jonka mukaan jäsenvaltiot voivat säätää kohtuullista korvausta koskevan oikeuden rajoituksista yksityisen käytön perusteella.

2 — EYVL L 346, s. 61.

3 — EUVL L 376, s. 28.

6. Näiden kysymysten sisältö liittyy läheisesti asiassa SGAE vastaan Rafael Hoteles annettuun tuomioon.[4] Yhteisöjen tuomioistuin totesi siinä aluksi, että majoitusliikkeen televisiovastaanottimien avulla suorittamassa signaalien lähettämisessä kyseisen majoitusliikkeen huoneisiin majoittuneille asiakkaille on edelleen käytetystä signaalin lähetystekniikasta riippumatta kyse tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistamisesta tietoyhteiskunnassa 22.5.2001 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/29/EY[5] 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitetusta yleisölle välittämisestä. Se totesi lisäksi, että majoitusliikkeen huoneiden yksityinen luonne ei estä sitä, että kyse on yleisölle välittämisestä. Nyt käsiteltävässä asiassa tulee erityisesti esiin kysymys siitä, onko tämä oikeuskäytäntö, joka on annettu direktiivin 2001/29 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen tekijänoikeudella suojattujen teosten yleisölle välittämisen osalta, sovellettavissa direktiivin 92/100 tai direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuun yleisölle välittämisen käsitteeseen, joka liittyy esittäjien ja äänitteiden tuottajien lähioikeuksiin.

7. Nyt käsiteltävä asia liittyy myös läheisesti asiaan C-135/10, SCF, jossa annan ratkaisuehdotukseni samana päivänä kuin tässä asiassa. Asiassa SCF tulee erityisesti esiin kysymys siitä, onko hammaslääkäri, joka saattaa vastaanotolleen sijoittamansa radiolaitteen välityksellä vastaanotollaan olevien potilaidensa kuultavaksi radiolähetyksiä, velvollinen maksamaan direktiivin 92/100 tai direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun kohtuullisen korvauksen sen vuoksi, että hän välittää radio-ohjelmaan sisältyvät äänitteet epäsuorasti yleisölle.

II Sovellettava lainsäädäntö

A *Kansainvälinen oikeus*

1. Rooman yleissopimus

8. Esittävien taiteilijoiden, äänitteiden valmistajien sekä radioyritysten suojaamisesta Roomassa 26.10.1961 tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen (jäljempänä Rooman yleissopimus)[6] 12 artiklassa määrätään seuraavaa:

”Jos kaupallisessa tarkoituksessa julkaistua äänitettä tai sen monistetta käytetään välittömästi radiolähetykseen tai julkiseen toisintamiseen, tulee käyttäjän maksaa kertakaikkinen, kohtuullinen korvaus esittäville taiteilijoille tai äänitteiden valmistajille taikka molemmille. Tämän korvauksen jakoperusteet voidaan, jolleivät osapuolet niistä sovi, määrätä sisäisessä lainsäädännössä.”

9. Rooman yleissopimuksen 15 artiklan 1 kappaleen a kohdan sanamuoto on seuraava:

”1. Sopimusvaltio voi sisäisessä lainsäädännössään määrätä poikkeuksia tämän yleissopimuksen takaamasta suojasta, milloin kysymyksessä on:

a) yksityinen käyttö;”

4 — Asia C-306/05, SGAE v. Rafael Hoteles, tuomio 7.12.2006 (Kok., s. I-11519).

5 — EYVL L 167, s. 10.

6 — Julkaistu Saksassa Bundesgesetzblattissa 1965 II, s. 1245.

10. Rooman yleissopimuksen 16 artiklan 1 kappaleen a kohdan sanamuoto on seuraava:

”1. Valtio, joka liittyy tähän yleissopimukseen, tulee samalla kaikkien niiden velvollisuuksien sitomaksi ja osalliseksi kaikista niistä eduista, joista yleissopimuksessa määrätään. Valtio voi kuitenkin milloin tahansa Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerin huostaan talletetussa ilmoituksessa selittää:

a) 12 artiklaan nähden:

(i) ettei se tule soveltamaan mainitun artiklan määräyksiä;

(ii) ettei se tule soveltamaan mainitun artiklan määräyksiä joihinkin käyttötapoihin nähden;

(iii) ettei se tule soveltamaan mainitun artiklan määräyksiä äänitteisiin, joiden valmistaja ei ole toisen sopimusvaltion kansalainen;

(iv) että se äänitteisiin nähden, joiden valmistaja on toisen sopimusvaltion kansalainen, tulee rajoittamaan mainitussa artiklan määrätyn suojan laajuuden ja voimassaoloajan samaksi kuin viimeksisanotussa valtiossa voimassa olevat määräykset edellyttävät sellaisten äänitteiden osalta, joihin äänen ensi kerran on tallentanut selityksen antaneen valtion kansalainen. Kuitenkaan ei sitä seikkaa, että sopimusvaltio, jonka kansalainen valmistaja on, ei tunnusta suojaan oikeutetuiksi samaa edunsaajaa tai samoja edunsaajia kuin selityksen antanut valtio, ole katsottava suojan laajuutta koskevaksi eroksi;

_ _”

11. Irlanti on sopimuspuolena Rooman yleissopimuksessa, ja se on antanut 16 artiklan 1 kappaleen a kohdan ii), iii) ja iv) alakohdassa tarkoitetun ilmoituksen.

12. Euroopan unioni ei ole sopimuspuolena Rooman yleissopimuksessa. Siihen voivat liittyä vain valtiot.

2. Esitys- ja äänitesopimus

13. WIPO:n esitys- ja äänitesopimus (jäljempänä esitys- ja äänitesopimus), joka allekirjoitettiin 20.9.1996,[7] sisältää lähioikeuksia koskevia kansainvälisen oikeuden sääntöjä, joissa mennään pidemmälle kuin Rooman yleissopimuksessa.

14. Esitys- ja äänitesopimuksen 1 artiklassa määrätään seuraavaa:

”Suhde muihin sopimuksiin

1. Mikään tässä sopimuksessa ei vähennä olemassa olevia velvoitteita, joita sopimuspuolilla on toisiaan kohtaan Roomassa 26 päivänä lokakuuta 1961 esittävien taiteilijoiden, äänitteiden valmistajien sekä radioyritysten suojaamisesta tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen (jäljempänä ’Rooman yleissopimus’) perusteella.

2. Tämän sopimuksen mukaisesti myönnettävä suoja jättää kirjallisiin ja taiteellisiin teoksiin kohdistuvan tekijänoikeussuojan koskemattomaksi eikä millään tavalla vaikuta kyseiseen suojaan. Minkään määräyksen tässä sopimuksessa ei siten voida tulkita vaikuttavan kyseiseen suojaan.

7 — Ks. WIPOn tekijänoikeussopimuksen sekä WIPOn esitys- ja äänitesopimuksen hyväksymisestä Euroopan yhteisön puolesta 16.3.2000 tehty neuvoston päätös 2000/278/EY (EYVL L 89, s. 6).

3. Tällä sopimuksella ei ole yhteyttä muihin sopimuksiin, eikä se vaikuta muista sopimuksista johtuviin oikeuksiin ja velvoitteisiin.”

15. Esitys- ja äänitesopimuksen 2 artiklan, joka koskee määritelmiä, f ja g kohdassa määrätään seuraavaa:

”Tässä sopimuksessa tarkoitetaan

– –

f) ’yleisradioinnilla’ ilman johdinta tapahtuvaa äänien, tai kuvien ja äänien, tai niitä edustavien merkkien lähettämistä yleisön vastaanotettavaksi; myös sellaisten lähettäminen satelliitin välityksellä on yleisradioimista;

g) esityksen tai äänitteen ’yleisölle välittämisellä’ millä tahansa muulla tavalla kuin yleisradioimalla tapahtuvaa esityksen äänien tai äänitteelle tallennettujen äänien tai ääniä edustavien merkkien siirtämistä yleisölle. 15 artiklaa sovellettaessa ’yleisölle välittäminen’ sisältää äänitteelle tallennettujen äänien tai ääniä edustavien merkkien saattamisen yleisön kuultaviin.”

16. Esitys- ja äänitesopimuksen 2 luku koskee esittäjien oikeuksia, 3 luku äänitetuottajien oikeuksia. Sopimuksen 4 luku sisältää esittäjiä ja äänitetuottajia koskevia yhteisiä määräyksiä. Esitys- ja äänitesopimuksen tähän lukuun kuuluva 15 artikla koskee korvausoikeutta yleisradioimisesta ja yleisölle välittämisestä:

”1. Esittäjillä ja äänitetuottajilla on oikeus kertakaikkiseen kohtuulliseen korvaukseen kaupallisessa tarkoituksessa julkaistun äänitteen suorasta tai epäsuorasta käyttämisestä yleisradioimiseen tai mihin tahansa yleisölle välittämiseen.

2. Sopimuspuolet voivat kansallisessa lainsäädännössään säätää, että esittäjä tai äänitetuottaja tai molemmat voivat vaatia kertakaikkista kohtuullista korvausta käyttäjältä. Sopimuspuolet voivat antaa kansallisia säädöksiä, joissa esittäjän ja äänitetuottajan välisen sopimuksen puuttuessa määritellään ne ehdot, joiden mukaan esittäjät ja äänitetuottajat jakavat kertakaikkisen kohtuullisen korvauksen.

3. Sopimuspuoli voi WIPOn pääjohtajan haltuun talletetussa ilmoituksessa selittää, että se soveltaa 1 kappaleen määräyksiä vain tiettyihin käyttötapoihin tai että se rajoittaa niiden soveltamista jollakin muulla tavalla tai ettei se lainkaan sovella näitä määräyksiä.

4. Äänitteiden saattamista yleisön saataviin johtimitse tai ilman johdinta siten, että yleisöön kuuluvilla henkilöillä on mahdollisuus saada ne saataviinsa itse valitsemastaan paikasta ja itse valitsemanaan aikana, pidetään tässä artiklassa äänitteiden julkaisemisena kaupallisessa tarkoituksessa.”

17. Esitys- ja äänitesopimuksen 16 artiklan otsikkona on ”Rajoitukset ja poikkeukset”, ja siinä määrätään seuraavaa:

”1. Sopimuspuolet voivat säätää kansallisessa lainsäädännössään esittäjien ja äänitetuottajien suojaan samanlaisia rajoituksia tai poikkeuksia kuin ne kansallisessa lainsäädännössään säätävät kirjallisten ja taiteellisten teosten tekijänoikeussuojaan.

2. Sopimuspuolten tulee rajoittaa tämän sopimuksen mukaisten oikeuksien rajoitukset tai poikkeukset tiettyihin erityistapauksiin, jotka eivät ole ristiriidassa esityksen tai äänitteen tavanomaisen hyväksikäytön kanssa eivätkä kohtuuttomasti loukkaa esittäjän tai äänitetuottajan oikeutettuja etuja.”

18. Irlannin tasavalta ja Euroopan unioni ovat esitys- ja äänitesopimuksen sopimuspuolia. Irlannin tasavalta ja Euroopan unioni eivät ole antaneet esitys- ja äänitesopimuksen 15 artiklan 3 kappaleessa tarkoitettua ilmoitusta.

B *Unionin oikeus* [8]

1. Direktiivi 92/100

19. Direktiivin 92/100 johdanto-osan 5, 7–10, 15–17 ja 20 perustelukappaleen sanamuoto on seuraava:

”(5) Vuokraus- ja lainausoikeuksiin perustuvaa tekijänoikeuden kattamien teosten ja lähioikeuksilla suojattujen kohteiden riittävää suojaa sekä tallennusoikeuteen, levitysoikeuteen, yleisradiointioikeuteen ja yleisölle välittämisen oikeuteen perustuvaa lähioikeuksilla suojattujen kohteiden suojaa voidaan tämän vuoksi pitää ensiarvoisen tärkeänä yhteisön taloudellisen ja kulttuurillisen kehityksen kannalta.

– –

(7) tekijöiden ja esittäjien luovan ja taiteellisen työn jatkuvuus edellyttää riittäviä tuloja, ja erityisesti äänitteiden ja elokuvien tuottamisen vaatimat sijoitukset ovat erityisen suuria ja epävarmoja; mahdollisuus näihin tuloihin ja sijoitusten takaisin saamiseen voidaan tehokkaasti turvata ainoastaan antamalla riittävä oikeudellinen suoja asianomaisille oikeudenhaltijoille, Mahdollisuus näihin tuloihin ja sijoitusten takaisin saamiseen voidaan tehokkaasti turvata ainoastaan antamalla riittävä oikeudellinen suoja asianomaisille oikeudenhaltijoille.

(8) Tästä luovasta ja taiteellisesta toiminnasta sekä yritystoiminnasta vastaavat suurelta osin itsenäiset ammatinharjoittajat, ja tällaisen toiminnan harjoittamista olisi helpotettava säätämällä yhteisössä yhdenmukaisesta oikeudellisesta suojasta.

(9) Siltä osin kuin nämä toiminnat ovat pääasiallisesti palveluja, niiden tarjoamista olisi niin ikään helpotettava yhteisön tasolla yhdenmukaisella oikeudellisilla puitteilla.

(10) Jäsenvaltioiden lainsäädäntöjä olisi lähennettävä siten, ettei synny ristiriitaa niiden kansainvälisten yleissopimusten kanssa, joihin useiden jäsenvaltioiden tekijänoikeudet ja lähioikeudet perustuvat.

– –

(15) on tarpeen ottaa käyttöön järjestelmä, jolla taataan luovuttamaton kohtuullinen korvaus tekijöille ja esittäjille, joiden on voitava antaa tämä oikeus heitä edustavien yhteisvalvontajärjestöjen hallinnoitavaksi.

(16) mainittu kohtuullinen korvaus voidaan suorittaa yhtenä tai useampana eränä minä ajankohtana hyvänsä: joko sopimuksen tekohetkellä tai myöhemmin,

(17) kohtuullisessa korvauksessa on otettava huomioon asianomaisten tekijöiden ja esittäjien panoksen merkitys äänitteen tai elokuvan kannalta,

– –

8 — Unionisopimuksessa ja EUT-sopimuksessa käytettyjen määritelmien mukaisesti käsitettä ”unionin oikeus” käytetään yhteisön oikeuden ja unionin oikeuden yhteiskäsitteenä. Siltä osin kuin seuraavassa viitataan yksittäisiin primaarioikeuden määräyksiin, viitataan ajallisesti sovellettaviin määräyksiin.

(20) jäsenvaltiot voivat säätää lähioikeuksien haltijoiden osalta paremman suojan kuin tämän direktiivin 8 artiklassa säädetään.”

20. Direktiivin 92/100 8 artiklan otsikkona on ”Yleisradiointi ja välittäminen yleisölle”. Siinä säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on säädettävä, että esittäjillä on yksinoikeus sallia tai kieltää esitystensä yleisradiointi vapaasti etenevien radioaaltojen välityksellä ja välittäminen yleisölle, paitsi jos esitys jo sinänsä on yleisradioitu tai on peräisin tallenteelta.

2. Jäsenvaltioiden on säädettävä oikeudesta varmistaakseen, että käyttäjä maksaa kohtuullisen kertakorvauksen, jos kaupallisessa tarkoituksessa julkaistua äänitettä tai sen kopiota käytetään vapaasti etenevien radioaaltojen välityksellä tapahtuvaan yleisradiointiin tai mihin tahansa välittämiseen yleisölle, ja että tämä korvaus jaetaan asianomaisten esittäjien ja äänitteiden tuottajien kesken. Esittäjien ja äänitteiden tuottajien välisen sopimuksen puuttuessa jäsenvaltiot voivat määrätä ehdot tämän korvauksen jakamiselle näiden kesken.

3. Jäsenvaltioiden on säädettävä, että yleisradio-organisaatioilla on yksinoikeus sallia tai kieltää lähetystensä uudelleen tapahtuva yleisradiointi vapaasti etenevien radioaaltojen välityksellä sekä lähetystensä välittäminen yleisölle, jos tämä välittäminen tapahtuu paikoissa, joihin yleisöllä on pääsy pääsymaksua vastaan.”

21. Direktiivin 92/100 10 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Oikeuksien rajoitukset

1. Jäsenvaltiot voivat säätää tässä luvussa tarkoitettujen oikeuksien rajoituksista seuraavissa tapauksissa:

a) yksityinen käyttö;

– –

2. Jäsenvaltiot voivat säätää esittäjien, äänitteiden tuottajien, yleisradio-organisaatioiden ja elokuvien ensimmäisten tallennusten tuottajien suojaan samanlaisia rajoituksia kuin ne säätävät kirjallisten ja taiteellisten teosten tekijänoikeussuojaan, tämän kuitenkaan rajoittamatta 1 kohdan soveltamista. Pakkolisensseistä voidaan kuitenkin säätää ainoastaan, jos ne ovat sopusoinnussa Rooman yleissopimuksen kanssa.

3. Näitä 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuja rajoituksia sovelletaan vain tietyissä erityistapauksissa, jotka eivät ole ristiriidassa aineiston tavanomaisen hyödyntämisen kanssa eivätkä kohtuuttomasti haittaa oikeudenhaltijan oikeutettuja etuja.”

2. Direktiivi 2006/115

22. Direktiivi 92/100 on konsolidoitu direktiivillä 2006/115. Direktiivin 2006/15 johdanto-osan 3, 5–7, 12, 13 ja 16 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(3) Vuokraus- ja lainausoikeuksiin perustuvaa tekijänoikeuden kattamien teosten ja lähioikeuksilla suojattujen kohteiden riittävää suojaa sekä tallennusoikeuteen, levitysoikeuteen, yleisradiointioikeuteen ja yleisölle välittämisen oikeuteen perustuvaa lähioikeuksilla suojattujen kohteiden suojaa voidaan tämän vuoksi pitää ensiarvoisen tärkeänä yhteisön taloudellisen ja kulttuurillisen kehityksen kannalta.

– –

(5) Tekijöiden ja esittäjien luovan ja taiteellisen työn jatkuvuus edellyttää riittäviä tuloja, ja erityisesti äänitteiden ja elokuvien tuottamisen vaatimat sijoitukset ovat erityisen suuria ja epävarmoja. Mahdollisuus näihin tuloihin ja sijoitusten takaisin saamiseen voidaan tehokkaasti turvata ainoastaan antamalla riittävä oikeudellinen suoja asianomaisille oikeudenhaltijoille.

(6) Tästä luovasta ja taiteellisesta toiminnasta sekä yritystoiminnasta vastaavat suurelta osin itsenäiset ammatinharjoittajat. Tällaisen toiminnan harjoittamista olisi helpotettava säätämällä yhteisössä yhdenmukaisesta oikeudellisesta suojasta. Siltä osin kuin nämä toiminnat ovat pääasiallisesti palveluja, niiden tarjoamista olisi niin ikään helpotettava yhteisön tasolla yhdenmukaisella oikeudellisilla puitteilla.

(7) Jäsenvaltioiden lainsäädäntöjä olisi lähennettävä siten, ettei synny ristiriitaa niiden kansainvälisten yleissopimusten kanssa, joihin useiden jäsenvaltioiden tekijänoikeudet ja lähioikeudet perustuvat.

– –

(12) On tarpeen ottaa käyttöön järjestelmä, jolla taataan luovuttamaton kohtuullinen korvaus tekijöille ja esittäjille, joiden on voitava antaa tämä oikeus heitä edustavien yhteisvalvontajärjestöjen hallinnoitavaksi.

(13) Kohtuullinen korvaus voidaan maksaa yhtenä tai useampana eränä milloin tahansa sopimusta tehtäessä tai sen jälkeen. Siinä olisi otettava huomioon asianomaisten tekijöiden ja esittäjien panoksen merkitys äänitteelle tai elokuvalle.

– –

(16) Jäsenvaltioiden olisi voitava antaa säännöksiä tämän direktiivin säännösten mukaista suojaa laajemmasta lähioikeuksien haltijoiden suojasta yleisradioinnin ja yleisölle välittämisen osalta.”

23. Direktiivin II luvussa säädetään tekijänoikeuksien lähioikeuksista. Direktiivin 8 artiklassa, joka koskee yleisradiointia ja välittämistä yleisölle, säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on säädettävä, että esittäjillä on yksinoikeus sallia tai kieltää esitystensä yleisradiointi vapaasti etenevien radioaaltojen välityksellä ja niiden välittäminen yleisölle, paitsi jos esitys jo sinänsä on yleisradioitu esitys tai on peräisin tallenteelta.

2. Jäsenvaltioiden on säädettävä oikeudesta, jolla voidaan varmistaa, että käyttäjä maksaa kohtuullisen kertakorvauksen, jos kaupallisessa tarkoituksessa julkaistua äänitettä tai sen kopiota käytetään vapaasti etenevien radioaaltojen välityksellä tapahtuvaan yleisradiointiin tai mihin tahansa välittämiseen yleisölle, ja varmistaa, että tämä korvaus jaetaan asianomaisten esittäjien ja äänitteiden tuottajien kesken. Esittäjien ja äänitteiden tuottajien välisen sopimuksen puuttuessa jäsenvaltiot voivat määrätä ehdot tämän korvauksen jakamiselle näiden kesken.

3. Jäsenvaltioiden on säädettävä, että yleisradio-organisaatioilla on yksinoikeus sallia tai kieltää lähetystensä uudelleen tapahtuva yleisradiointi vapaasti etenevien radioaaltojen välityksellä sekä lähetystensä välittäminen yleisölle, jos tämä välittäminen tapahtuu paikoissa, joihin yleisöllä on pääsy pääsymaksua vastaan.”

24. Direktiivin 10 artiklan otsikkona on ”Oikeuksien rajoitukset”, ja sen sanamuoto on seuraava:

”1. Jäsenvaltiot voivat säätää tässä luvussa tarkoitettujen oikeuksien rajoituksista seuraavissa tapauksissa:

a) yksityinen käyttö;

– –

2. Jäsenvaltiot voivat säätää esittäjien, äänitteiden tuottajien, yleisradio-organisaatioiden ja elokuvien ensimmäisten tallennusten tuottajien suojaan samanlaisia rajoituksia kuin ne säätävät kirjallisten ja taiteellisten teosten tekijänoikeussuojaan, tämän kuitenkaan rajoittamatta 1 kohdan soveltamista.

Pakkolisensseistä voidaan kuitenkin säätää ainoastaan, jos ne ovat sopusoinnussa Rooman yleissopimuksen kanssa.

3. Näitä 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuja rajoituksia sovelletaan vain tietyissä erityistapauksissa, jotka eivät ole ristiriidassa aineiston tavanomaisen hyödyntämisen kanssa eivätkä kohtuuttomasti haittaa oikeudenhaltijan oikeutettuja etuja.”

25. Direktiivin 14 artiklan otsikkona on ”Kumoaminen”, ja siinä säädetään seuraavaa:

”Kumotaan direktiivi 92/100/ETY, sanotun kuitenkaan vaikuttamatta jäsenvaltioiden velvollisuuksiin, jotka koskevat liitteessä I olevassa B osassa olevia määräaikoja, joiden kuluessa niiden on saatettava siinä mainitut direktiivit osaksi kansallista lainsäädäntöä.

Viittauksia kumottuun direktiiviin pidetään viittauksina tähän direktiiviin liitteessä II olevan vastaavuustaulukon mukaisesti.”

3. Direktiivi 2001/29

26. Direktiivin 2001/29 johdanto-osan 9–12, 15, 23, 24 ja 27 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(9) Tekijänoikeuden ja lähioikeuksien yhdenmukaistamisen on perustuttava suojan korkeaan tasoon, koska nämä oikeudet ovat ratkaisevan tärkeitä henkisen luomistyön kannalta. Niiden suojaaminen auttaa varmistamaan luovuuden ylläpitämisen ja kehittymisen niin tekijöiden, esittäjien, tuottajien, kuluttajien, kulttuurin, teollisuuden kuin suuren yleisön etujen mukaisesti. Tämän vuoksi henkisen omaisuuden tunnustetaan olevan erottamaton osa omaisuuden käsitettä.

(10) Voidakseen jatkaa luovaa ja taiteellista työtään tekijöiden tai esittäjien on saatava asianmukainen korvaus työnsä käyttämisestä, kuten myös tuottajien voidakseen rahoittaa tällaista työtä. Tuotteiden kuten äänitteiden, elokuvien tai multimediatuotteiden sekä esimerkiksi tilauspalvelujen kaltaisten palvelujen tuottamiseen vaadittavat investoinnit ovat merkittäviä. Henkistä omaisuutta koskevien oikeuksien riittävä oikeudellinen suoja on tarpeen, jotta tämän korvauksen saatavuus voidaan taata ja mahdollistaa näille investoinneille riittävä tuotto.

(11) Täsmällinen ja tehokas järjestelmä tekijänoikeuden ja lähioikeuksien suojaamiseksi on yksi tärkeimmistä keinoista varmistaa, että eurooppalaisella kulttuuria luovalla toiminnalla ja kulttuurituotannolla on käytettävissä tarpeelliset voimavarat, ja taata, että teosten tekijät ja esittäjät voivat toimia riippumattomina ja arvonsa mukaisesti.

(12) Tekijänoikeuden alaan kuuluvien teosten ja lähioikeuksien alaan kuuluvan aineiston riittävä suoja on erittäin tärkeä myös kulttuurin kannalta. Perustamissopimuksen 151 artiklassa edellytetään, että yhteisö ottaa toiminnassaan huomioon kulttuuriin liittyvät näkökohdat.

– –

(15) Maailman henkisen omaisuuden järjestön (WIPO) piirissä joulukuussa 1996 järjestetty diplomaattikokous hyväksyi kaksi uutta sopimusta, WIPOn tekijänoikeussopimuksen ja WIPOn esitys- ja äänitesopimuksen, joista ensin mainittu koskee tekijöiden ja jälkimmäinen esittävien taiteilijoiden ja äänitetuottajien suojaa. Näillä sopimuksilla saatetaan tekijänoikeuden ja lähioikeuksien kansainvälistä suojaa merkittävästi ajan tasalle myös niin kutsutun digitaalisen

asialistan osalta ja parannetaan keinoja torjua piratismia maailmanlaajuisesti. Yhteisö ja jäsenvaltioiden enemmistö ovat jo allekirjoittaneet nämä sopimukset ja ne ovat ryhtyneet toimenpiteisiin sopimusten ratifioimiseksi. Tämän direktiivin avulla edistetään myös eräiden uusien kansainvälisten velvoitteiden täytäntöönpanoa.

– –

(23) Tällä direktiivillä olisi edelleen yhdenmukaistettava tekijän oikeutta välittää teoksia yleisölle. Tämä oikeus tulisi ymmärtää laajasti siten, että se koskee kaikenlaista välittämistä yleisölle, joka ei ole läsnä paikassa, josta välittäminen saa alkunsa. Tämän oikeuden olisi katettava kaikenlainen teoksen siirto ja edelleen siirto yleisölle sekä langallisesti että langattomasti, mukaan lukien yleisradiointi. Tämän oikeuden ei olisi koskettava muita toimia.

(24) Oikeus saattaa 3 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu aineisto yleisön saataviin olisi ymmärrettävä siten, että se kattaa tällaisen aineiston kaiken saattamisen sellaisten yleisöön kuuluvien henkilöiden saataviin, jotka eivät ole läsnä paikassa, josta saataville saattaminen saa alkunsa, ja että se ei kata muita toimia.

– –

(27) Pelkkä aineiston välittämisen mahdollistavien tai toteuttavien välineiden tarjoaminen ei ole tässä direktiivissä tarkoitettua välittämistä.”

27. Direktiivin 2001/29 3 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on säädettävä, että tekijöillä on yksinoikeus sallia tai kieltää teostensa langallinen tai langaton välittäminen yleisölle, mukaan lukien teosten saattaminen yleisön saataviin siten, että yleisöön kuuluvilla henkilöillä on mahdollisuus saada teokset saataviinsa itse valitsemastaan paikasta ja itse valitsemanaan aikana.

2. Jäsenvaltioiden on säädettävä, että yksinoikeus sallia tai kieltää langallinen tai langaton yleisön saataviin saattaminen siten, että yleisöön kuuluvilla henkilöillä on mahdollisuus saada suojattu aineisto saataviinsa itse valitsemastaan paikasta ja itse valitsemanaan aikana, on:

a) esittäjillä esitystensä tallenteiden osalta;

b) äänitetuottajilla äänitteidensä osalta;

– –

d) yleisradio-organisaatioilla lähetystensä tallenteiden osalta riippumatta siitä, onko kyseessä lähetysten langallinen vai langaton siirto, tai siirto kaapelin tai satelliitin välityksellä.”

C Kansallinen lainsäädäntö

28. Kansallisen lainsäädännön merkitykselliset säännökset sisältyvät tekijänoikeudesta ja lähioikeuksista vuosien 2000–2007 osalta annettuun lakiin (Copyright and Related Rights Act 2000–2007; jäljempänä vuoden 2000 laki).

29. Vuoden 2000 lain toisen osan otsikkona on ”Tekijänoikeus”.

30. Vuoden 2000 lain 17 §:n 2 momentin b kohdassa säädetään äänitteiden osalta, että tekijänoikeus on voimassa äänitteiden osalta. Vuoden 2000 lain 21 §:n a kohdan ja 23 §:n 1 momentin mukaan äänitteen tuottaja on sen tekijä ja tässä ominaisuudessa äänitteen tekijänoikeuden ensimmäinen haltija.

31. Vuoden 2000 lain neljännen jakson otsikkona on ”Tekijänoikeuksien haltijan oikeudet”.

32. Tämän jakson 37 §:n 1 momentin b kohdan mukaan tekijänoikeuden haltijalla (äänitteen tuottaja mukaan lukien) on yksinoikeus ”saattaa teos yleisön saataville”. Äänitteiden tuottajalla on siten Irlannin oikeuden mukaan osittain kattavampi oikeusasema kuin sillä olisi direktiivien 92/100 tai 2006/115 mukaan.

33. Vuoden 2000 lain 37 §:n 2 momentissa säädetään, että tekijänoikeutta rikkoo henkilö, joka ilman tekijänoikeuden haltijan lupaa toteuttaa tai sallii toisen henkilön toteuttavan mitä hyvänsä tekijänoikeuden kattamia toimia.

34. Vuoden 2000 lain 38 §:ssä kuitenkin säädetään käyttöoikeuksista, jotka koskevat äänitteiden välittämistä yleisölle ja niiden käyttöä yleisradio- tai kaapeliohjelmapalveluissa. Sen mukaan tällainen käyttö on sallittua sillä edellytyksellä, että toiminnan harjoittaja suorittaa kohtuullisen maksun äänitteiden esittämisestä tai käytöstä yleisradio- tai kaapeliohjelmapalveluissa ja noudattaa muita vuoden 2000 lain 38 §:ssä asetettuja edellytyksiä.

35. Vuoden 2000 6 jaksossa säädetään, mitkä toimenpiteet sallitaan tekijänoikeudella suojattujen teosten osalta.

36. Kyseisen jakson 97 §:ssä säädetään seuraavaa:

”1. Jollei 2 momentista muuta johdu, äänitettä, yleisradiolähetystä tai kaapeliverkossa esitettävää ohjelmaa koskevaa tekijänoikeutta ei loukata asettamalla äänite, yleisradiolähetys tai kaapeliverkossa esitettävä ohjelma kuultavaksi tai nähtäväksi, jos sitä kuunnellaan tai katsellaan

a) toimitilojen osassa, jossa majoitetut henkilöt yöpyvät, ja

b) tämä kuuluu palveluihin, joita tarjotaan ainoastaan tai ensisijaisesti majoitetuille henkilöille.

2. Tämän pykälän 1 momenttia ei sovelleta sen soveltamisalaan kuuluvien toimitilojen osiin, jos toimitilojen osiin, joissa äänite, yleisradiolähetys tai kaapeliverkossa esitettävä ohjelma asetetaan kuultavaksi tai nähtäväksi, pääsystä peritään erillinen maksu.”

37. Vuoden 2000 lain kolmas osa koskee esittäjien oikeuksia. Vuoden 2000 lain 246 §, joka on tässä osassa, sisältää 97 §:ään verrattavissa olevan poikkeussäännöksen esittäjien osalta.

38. Lain 97 §:ää ja 246 §:ää vastaavaa poikkeussäännöstä ei ole direktiivissä 2001/29 tarkoitettujen kirjallisten teosten, taideteosten, teatteriteosten tai musiikkiteosten tekijöiden osalta.

III Tosiseikat

39. Pääasian kantaja on tekijänoikeuksia valvova yhteisö. Sen jäsenet ovat äänitteiden tuottajia, jotka ovat äänitteitä koskevien lähioikeuksien haltijoita. Kantajan jäsenet ovat valtuuttaneet kantajan hallinnoimaan äänitteidensä yleisölle välittämistä koskevia oikeuksia.

40. Pääasian oikeudenkäynnin vastaajana on Irlannin valtio.

41. Pääasian kantaja katsoo, että Irlannin valtio ei ole pannut direktiivejä 92/100 ja 2006/115 asianmukaisesti täytäntöön. Vuoden 2000 lain 97 §:n 1 momentti ei sovi yhteen direktiivin 92/100 tai 2006/115 8 artiklan 2 kohdan kanssa siltä osin kuin siinä säädetään, että kohtuullista korvausta koskevaan oikeuteen ei voida vedota silloin, jos kyseessä on äänitteiden välittäminen irlantilaisten hotellien ja muiden majoituslaitosten huoneissa osana niiden palvelua radio- ja televisiolaitteiden ja äänijärjestelmien välityksellä.

42. Pääasian kantaja nosti Irlannin valtiota vastaan kanteen, jossa vaaditaan ensinnäkin toteamaan, että Irlannin valtio on antamalla vuoden 2000 lain 97 §:n 1 momentin loukannut velvoitettaan panna direktiivin 92/100 tai direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohta täytäntöön ja rikkonut EY 10 artiklaa. Toiseksi se vaatii korvausta vahingosta, joka tästä on aiheutunut.

IV Asian käsittely kansallisessa tuomioistuimessa ja ennakkoratkaisukysymykset

43. Kansallinen tuomioistuin pohtii, sopiiko vuoden 2000 lain 97 §:n 1 momentin a kohdan ja 246 §:n nojalla voimassa oleva poikkeus velvoitteesta maksaa kohtuullinen korvaus yhteen direktiivin 92/100 tai direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdan kanssa siltä osin kuin siinä vapautetaan äänitteiden, yleisradiolähetyksen tai kaapeliverkossa esitettävän ohjelman saattaminen kuultavaksi tai nähtäväksi kohtuullisen korvauksen maksamisesta. Tämän vuoksi kansallinen tuomioistuin pyytää unionin tuomioistuimelta ennakkoratkaisua seuraaviin kysymyksiin:

”1) Onko hotellitoiminnan harjoittajan, joka sijoittaa hotellihuoneisiinsa televisio- ja/tai radiovastaanottimia ja jakelee niihin lähetyssignaalia, katsottava olevan ’käyttäjä’, joka ’välittää yleisölle’ äänitteen, joka voidaan esittää televisio- tai radiolähetyksessä, [direktiivin 2006/115] 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla?

2) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi, asetetaanko [direktiivin 2006/115] 8 artiklan 2 kohdassa jäsenvaltioille velvollisuus säätää oikeudesta saada kohtuullinen korvaus hotellitoiminnan harjoittajalta sen kohtuullisen korvauksen lisäksi, joka lähetystoiminnan harjoittaja maksaa äänitteen esittämisestä?

3) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi, sallitaanko [direktiivin 2006/115] 10 artiklassa jäsenvaltioille hotellitoiminnan harjoittajien vapauttaminen ’kohtuullisen kertakorvauksen’ maksamisesta 10 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitetun ’yksityisen käytön’ perusteella?

4) Onko hotellitoiminnan harjoittajan, joka sijoittaa huoneisiin laitteita (jotka eivät ole televisio- tai radiovastaanottimia) ja fyysisessä tai digitaalisessa muodossa olevia äänitteitä, joita voidaan soittaa tai kuunnella näiden laitteiden avulla, katsottava olevan ’käyttäjä’, joka ’välittää yleisölle’ äänitteitä [direktiivin 2006/115] 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla?

5) Jos neljänteen kysymykseen vastataan myöntävästi, sallitaanko [direktiivin 2006/115] 10 artiklassa jäsenvaltioille hotellitoiminnan harjoittajien vapauttaminen ’kohtuullisen kertakorvauksen’ maksamisesta 10 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitetun ’yksityisen käytön’ perusteella?”

44. Kansallisen tuomioistuimen antamien tietojen perusteella oikeudenkäynti ei koske hotellien ja majoituslaitosten julkisia tiloja vaan ainoastaan hotelli- tai vierashuoneita. Oikeudenkäynti ei koske myöskään interaktiivisia tai pyynnöstä toteutettavia lähetyksiä.

V Asian käsittely unionin tuomioistuimessa

45. Ennakkoratkaisupyyntö saapui unionin tuomioistuimen kirjaamoon 7.4.2010.

46. Kirjallisessa menettelyssä huomautuksia esittivät pääasian kantaja, Irlannin ja Kreikan hallitukset sekä komissio.

47. Nyt käsiteltävässä asiassa ja asiassa C-135/10, SCF, 7.4.2011 pidettyyn yhteiseen suulliseen käsittelyyn osallistuivat pääasian kantajan, SFC:n ja Marco del Corson edustajat sekä Italian, Irlannin, Kreikan ja Ranskan hallitusten ja komission asiamiehet.

VI Alustavia huomautuksia

48. Kantaja esittää pääasian oikeudenkäynnissä vahingonkorvausvaatimuksen, joka perustuu Irlannin valtion vastuuseen unionin oikeuden rikkomisesta. Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan tällainen oikeus on unionin oikeuden mukaan lähtökohtaisesti olemassa, jos kyseessä on riittävän ilmeinen ja vakava sellaisen unionin oikeussäännön rikkominen, jonka tarkoituksena on antaa oikeuksia yksityiselle, ja aiheutunut vahinko on välittömässä syy-yhteydessä tähän rikkomiseen.[9] Kansallinen tuomioistuin tiedustelee ennakkoratkaisukysymyksissään tietoisesti vain sitä, onko Irlannin valtio laiminlyönyt velvollisuutensa panna direktiivin 92/100 tai direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohta täytäntöön. Mikäli tähän vastattaisiin näiden säännösten tulkintaa koskevien jäljempänä esitettävien toteamusten perusteella myöntävästi, on lisäksi tutkittava, täyttyvätkö myös vastuun muut edellytykset, jos se haluaa nojautua unionin oikeuteen perustuvaan valtion vastuuseen.

49. Mainittakoon lisäksi, että käsittelen jäljempänä yksinkertaisuuden vuoksi ainoastaan direktiiviä 2006/115. Unionin oikeuden rikkomista koskeva kysymys liittyy tosin sekä direktiivin 92/100 8 artiklan 2 kohtaan että direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohtaan. Direktiivillä 2006/115 kuitenkin ainoastaan konsolidoidaan direktiivi 92/100, joten 8 artiklan 2 kohta on molemmissa direktiiveissä sama. Tästä syystä käsittelen seuraavassa ainoastaan direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohtaa, missä yhteydessä lausuttu pätee myös direktiivin 92/100 8 artiklan 2 kohtaan. Samoin yksinkertaisuuden vuoksi puhun seuraavassa ainoastaan hotellitoiminnan harjoittajista, missä yhteydessä lausuttu pätee myös muihin majoitustoiminnan harjoittajiin.

VII Ensimmäinen ja toinen ennakkoratkaisukysymys

50. Kansallinen tuomioistuin tiedustelee kahdella ensimmäisellä kysymyksellään, onko direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohtaa tulkittava siten, että hotellitoiminnan harjoittajan, joka sijoittaa hotellihuoneisiin televisio- ja/tai radiovastaanottimia ja välittää niihin lähetyssignaalin, on maksettava kohtuullinen korvaus lähetyksissä esitettävien äänitteiden epäsuorasta välittämisestä.

51. Direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdassa säädetään, että kohtuullinen kertakorvaus on maksettava, jos kaupallisessa tarkoituksessa julkaistua äänitettä tai sen kopiota käytetään vapaasti etenevien radioaaltojen välityksellä tapahtuvaan yleisradiointiin tai mihin tahansa välittämiseen yleisölle. Käsittelen jäljempänä yksinkertaisuuden vuoksi vain tapausta, jossa kyseessä on kaupallisessa tarkoituksessa julkaistu äänite, ja siinä yhteydessä lausuttu pätee vastaavasti myös tällaisen äänitteen kopioon.

52. Kansallinen tuomioistuin tiedustelee tämän jälkeen, harjoittaako hotellitoiminnan harjoittaja nyt käsiteltävän kaltaisessa tapauksessa tässä säännöksessä tarkoitettua ”välittämistä yleisölle” ja onko hän siinä tarkoitettu ”käyttäjä”. Se tiedustelee lisäksi, voiko tällainen velvollisuus olla olemassa myös silloin, jos televisio- tai radiolähetystoiminnan harjoittaja on jo maksanut kohtuullisen korvauksen äänitteen käyttämisestä lähetyksissä.

9 — Yhdistetyt asiat C-6/90 ja C-9/90, Francovich ym., tuomio 19.11.1991 (Kok., s. I-5357, 35 kohta); yhdistetyt asiat C-46/93 ja C-48/93, Brasserie du pêcheur ja Factortame, tuomio 5.3.1996 (Kok., s. I-1029, 31 kohta) ja asia C-568/08, Combinatie Spijker Infrabouw v. De Jonge Konstruktie ym., tuomio 9.12.2010 (Kok., s. I-12655, 87 kohta).

A *Ennakkoratkaisumenettelyyn osallistuneiden osapuolten keskeiset lausumat*

53. Pääasian kantajan ja Ranskan hallituksen mielestä direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, että hotellitoiminnan harjoittaja on nyt käsiteltävän kaltaisessa asiassa velvollinen maksamaan kohtuullisen korvauksen.

54. Kyseessä on ensinnäkin direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu yleisölle välittäminen. Tämä käsite on unionin oikeuden itsenäinen käsite, jota on tulkittava samalla tavoin kuin direktiivin 2001/29 3 artiklan 1 kohdan yleisölle välittämisen käsitettä. Tätä puoltaa se, että molemmissa säännöksissä käytetään samaa sanamuotoa. Se, että tekijänoikeuksien ja lähioikeuksien suojan tasossa on eroja, ei estä yleisölle välittämisen käsitteen samanlaista tulkintaa. Tavoitteiden mukaan kohtuullista korvausta ei pitäisi maksaa vain tekijöille vaan myös esittäjille ja äänitteiden tuottajille, missä yhteydessä viimeksi mainituille pitäisi myöntää kohtuullinen korvaus riskisijoituksista äänitteiden valmistamisen alalla. Ranskan hallitus viittaa tässä yhteydessä siihen, että myös direktiivin 2001/29 tavoite välttää poikkeavista oikeussäännöistä aiheutuvat vääristymät puoltaa yleisölle välittämisen käsitteen samanlaista tulkintaa. Vääristymiä, joita syntyisi siitä, että jäsenvaltioilla on jo mahdollisuus säätää poikkeuksista ja rajoituksista, vahvistettaisiin, jos yleisölle välittämisen käsitteen tulkinta jätettäisiin jäsenvaltioiden harkintavaltaan. Yleisölle välittämisen käsitteen yhtenäinen tulkinta on tarpeen myös sen vuoksi, että tällä on tekijänoikeuden ja tiettyjen lähioikeuksien suojan voimassaoloajasta 12.12.2006 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/116/EY [10] mukaan merkitystä tekijänoikeuden ja lähioikeuksien suojan keston kannalta. Pääasian kantaja esittää, että myös epäsuora välittäminen kuuluu käsitteen piiriin. Yhteisöjen tuomioistuin totesi asiassa SGAE vastaan Rafael Hoteles antamassaan tuomiossa vastaavassa tapauksessa, että kyseessä on direktiivin 2001/29 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu yleisölle välittäminen. Riittää, että radio- tai televisio-ohjelma saatetaan yleisön saataviin siten, että huoneisiin sijoitetaan radio- tai televisiolaitteita ja niihin välitetään signaali. Sillä, ovatko hotellivieraat todellisuudessa käyttäneet laitteita, ei ole merkitystä. Antamalla mahdollisuuden nauttia radio- ja televisio-ohjelmasta hotellitoiminnan harjoittaja tarjoaa näet lisäpalvelun ja toimii siten kaupallisessa tarkoituksessa.

55. Toiseksi pääasian kantajan ja Ranskan hallituksen mielestä ei ole kohtuullisen korvauksen maksamista koskevan velvollisuuden vastaista, että direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdan mukaan on suoritettava vain kertakorvaus. Tämä ei näet merkitse sitä, että hotellitoiminnan harjoittajan ei tarvitsisi maksaa mitään korvausta yleisölle välittämisestä, jos radio- tai televisio-ohjelman lähettäjä on jo maksanut korvauksen. Pikemminkin jokaisesta direktiivin 8 artiklan 2 kohdan kannalta merkityksellisestä käytöstä on maksettava kohtuullinen korvaus riippumatta siitä, onko kyseessä välitön vai epäsuora käyttö. Siltä osin kuin tässä säännöksessä puhutaan vain kohtuullisesta kertakorvauksesta, tämä merkitsee ainoastaan sitä, että hotellitoiminnan harjoittajan on maksettava kertakorvaus, joka on tämän jälkeen jaettava tuottajien ja esittäjien välillä. Myöskään asiassa SENA annettu yhteisöjen tuomioistuimen tuomio [11] ei estä tällaista tulkintaa, koska yhteisöjen tuomioistuin käsitteli kyseisessä tuomiossa ainoastaan korvauksen määrää koskevia unionin oikeussääntöjä.

56. Irlannin ja Kreikan hallitukset katsovat, että direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohtaa ei voida tulkita siten, että hotellitoiminnan harjoittaja olisi nyt käsiteltävän kaltaisessa tapauksessa velvollinen maksamaan kohtuullisen korvauksen.

57. Ensinnäkin Irlannin hallituksen näkemyksen mukaan on vastattava kansallisen oikeuden perusteella, onko kyseessä yleisölle välittäminen.

10 — EUVL L 372, s. 12.

11 — Asia C-245/00, SENA, tuomio 6.2.2003 (Kok., s. I-1251).

58. Toiseksi kyseessä ei Irlannin ja Kreikan hallitusten mielestä ole direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu yleisölle välittäminen. Sillä tarkoitetaan ainoastaan välittämistä diskossa, konsertissa tai baarissa. Irlannin hallitus viittaa tässä yhteydessä siihen, että direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdan yleisölle välittämisen käsitettä ei voida tulkita siten kuin yhteisöjen tuomioistuin tulkitsi direktiivin 2001/29 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua yleisölle välittämisen käsitettä asiassa SGAE vastaan Rafael Hoteles antamassaan tuomiossa. Direktiivin 2001/29 3 artiklan 1 kohdassa säädetään tekijöiden osalta ehdottomasta oikeudesta. Äänitteiden tuottajien osalta säädetään sitä vastoin ehdottomasta oikeudesta vain direktiivin 2001/29 3 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun yleisön saataville saattamisen osalta, kun puolestaan direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun yleisölle välittämisen osalta säädetään vain taloudellisesta oikeudesta. Nämä oikeudet kuuluvat lisäksi erilaiseen kansainvälisoikeudelliseen asiayhteyteen. Erityisesti esitys- ja äänitesopimuksen 2 artiklan g kohdassa määritelty yleisölle välittämisen käsite on suppeampi kuin tekijänoikeussopimuksen 8 artiklassa käytetty käsite. Irlannin hallitus viittaa tässä yhteydessä siihen, että esitys- ja äänitesopimuksen 2 artiklan g kohdan mukaan äänitteet pitäisi saattaa kuuluville, mikä on tilanne vain silloin, jos radio- tai televisiolaite tosiasiallisesti avataan. Yhteisöjen tuomioistuin nojautui lisäksi direktiivin 2001/29 3 artiklan 1 kohdan yleisölle välittämisen käsitteen tulkinnassaan siihen, että tämä käsite kattaa myös oikeuden ”yleisön saataville saattamiseen”. Direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdassa ei sitä vastoin säädetä oikeudesta kohtuulliseen korvaukseen äänitteen ”yleisön saataville saattamisen” perusteella. Yhtäältä myös direktiivin 2001/29 ja toisaalta direktiivin 2006/115 johdanto-osan perustelukappaleet puhuvat yleisölle välittämisen käsitteen samanlaista tulkintaa vastaan. Tämän lisäksi kodifioitaessa direktiivi 92/100 direktiiviksi 2006/115 ei viitattu direktiivin 2001/29 3 artiklan 1 kohtaan eikä selvennetty, että se koskisi myös epäsuoraa välittämistä. On otettava huomioon myös Rooman yleissopimuksen ja esitys- ja äänitesopimuksen mukaiset poikkeusmahdollisuudet. Samanlaista tulkintaa vastaan puhuu vielä sekin, että jäsenvaltiot voivat säätää pidemmälle menevistä oikeuksista. Kreikan hallitus lisää, että liian laaja yleisölle välittämisen käsitteen tulkinta johtaisi epätoivottuihin tuloksiin, koska silloin keskusantennin pystyttämistä asuintaloon ja radio- tai televisiolaitteiden vuokrausta voitaisiin pitää yleisölle välittämisenä. Nyt käsiteltävässä asiassa on nimittäin kyse ainoastaan sellaisen lähetyksen vastaanottamisesta, joka on suojattu perusoikeutena. Lisäksi pitäisi ottaa huomioon matkailualan intressit.

59. Kolmanneksi hotellitoiminnan harjoittaja ei ole Kreikan ja Irlannin hallitusten mielestä nyt käsiteltävän kaltaisessa asiassa direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu käyttäjä. Irlannin hallitus viittaa aluksi siihen, että hotellitoiminnan harjoittaja asettaa käytettäväksi ainoastaan laitteet ja teknisen tuen signaalien vastaanottamista varten. Jos hotellitoiminnan harjoittaja ei avaa näitä laitteita, hän ei ole käyttäjä. Lisäksi on otettava huomioon, että direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohta, toisin kuin direktiivin 2001/29 3 artiklan 1 kohta, koskee käyttäjää. Kreikan hallituksen mielestä vain radio- tai televisio-ohjelman lähettäjä on käyttäjä, hotellitoiminnan harjoittaja mahdollistaa vain lähetysten vastaanottamisen. Tämä vastaanottaminen on suojattu perusoikeutena, eikä sillä näin ollen ole merkitystä tekijänoikeuden kannalta.

60. Neljänneksi oikeutta kohtuulliseen korvaukseen ei ole Kreikan ja Irlannin hallitusten mielestä myöskään sen vuoksi, että hotellitoiminnan harjoittajan ei direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdan mukaan tarvitse maksaa uutta korvausta, jos radio- ja televisio-ohjelman lähettäjä on jo maksanut käytöstä kohtuullisen korvauksen. Irlannin hallituksen mielestä tämä ilmenee sanojen ”tai” ja ”kertakorvaus” käytöstä sekä direktiivin 8 artiklan yksittäisten kohtien systemaattisesta asiayhteydestä. Tällainen maksu ei olisi myöskään kohtuullinen, koska yleisradiotoiminnan harjoittajan on jo pitänyt maksaa korvaus. Kreikan hallituksen mielestä korvaus, jonka radio- tai televisio-ohjelman lähettäjä on maksanut, kattaa myös lähetysten vastaanottamisen radio- ja televisiolaitteilla hotellihuoneissa. Lisäksi on otettava huomioon, että tietyissä jäsenvaltioissa, kuten esimerkiksi Kreikassa, on suoritettava maksu jo siitä, että radio- ja televisio-ohjelmia kyetään ottamaan vastaan. Hotelli maksaa myös tämän ja samoin siis myös vieraat välillisesti huonehinnassa.

61. Myös komissio katsoo, että direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohtaa ei pidä tulkita siten, että jäsenvaltio on velvollinen säätämään kohtuullisen korvauksen maksamisesta nyt käsiteltävän kaltaisessa tapauksessa.

62. Direktiivin 2001/29 3 artiklan 1 kohtaa koskevaa oikeuskäytäntöä ei voida automaattisesti soveltaa direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohtaan. On pikemminkin otettava huomioon näiden kahden säännöksen väliset erot. Tekijälle myönnetään korkein suojan taso ja siten yksinoikeus, kun puolestaan äänitteiden tuottajalle myönnetään vain heikompi oikeus kohtuulliseen korvaukseen. Nämä kaksi säännöstä kuuluvat lisäksi erilaiseen kansainvälisen oikeuden asiayhteyteen.

63. Näistä eroista huolimatta on komission mielestä nyt käsiteltävän kaltaisessa tapauksessa katsottava, että kyseessä on direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu yleisölle välittäminen. Tämä säännös kattaa myös epäsuorat lähetykset. Lisäksi esitys- ja äänitesopimuksen 2 artiklan g kohdan mukaan riittää, että äänite saatetaan kuultavaksi, jotta kyse olisi sen 15 artiklan 1 kappaleessa tarkoitetusta välittämisestä. Välittäminen on lisäksi julkista. Sitä, onko kyseessä yleisölle välittäminen, arvioidaan sillä perusteella, onko paikka, jossa äänite esitetään, yksityinen vai julkinen, onko välittämisellä taloudellista arvoa ja miten suuri on kuulijoiden piiri. Näiden perusteiden mukaisesti on tässä tapauksessa katsottava, että kyseessä on yleisölle välittäminen, kuten asiassa SGAE vastaan Rafael Hoteles annetussa tuomiossa.

64. Komissio tosin katsoo, ettei ole kohtuullista, että hotellitoiminnan harjoittaja maksaa tässä tapauksessa lisäkorvauksen. Ensinnäkin jäsenvaltioilla on direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdan yhteydessä harkintavaltaa. Tämä perustuu kansainvälisen oikeuden tasolla jäsenvaltioille annettuihin mahdollisuuksiin säätää rajoituksista ja poikkeuksista. Siinä annetaan niille paitsi oikeus ratkaista, milloin korvaus on kohtuullinen, myös oikeus ratkaista, onko korvauksen maksaminen ylipäänsä kohtuullista. Toiseksi olisi ristiriidassa yhtäältä direktiivin 2001/29 3 artiklan ja toisaalta direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdan erilaisen suojan tason kanssa, jos myös nyt käsiteltävän kaltaisessa tapauksessa, jossa yleisradiotoiminnan harjoittaja on jo maksanut kohtuullisen korvauksen, hotellitoiminnan harjoittajan pitäisi maksaa vielä korvausta. Ei sen sijaan ole ratkaisevaa, onko yleisöllä mielenkiintoa lähetykseen vai ei.

B *Oikeudellinen arviointi*

65. Näiden ennakkoratkaisukysymysten taustalla on yhteisöjen tuomioistuimen asiassa SGAE vastaan Rafael Hoteles antama tuomio.[12] Yhteisöjen tuomioistuin selvensi siinä, että majoitusliikkeen televisiovastaanottimien avulla suorittamassa signaalien lähettämisessä kyseisen majoitusliikkeen huoneisiin majoittuneille asiakkaille on kyse direktiivin 2001/29 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitetusta yleisölle välittämisestä. Tässä säännöksessä säädetään tekijän yksinoikeudesta sallia tai kieltää teostensa välittäminen yleisölle. Nyt käsiteltävässä asiassa osapuolet ovat erimielisiä erityisesti siitä, onko tämä direktiivin 2001/29 3 artiklan 1 kohdan osalta omaksuttu yleisölle välittämisen käsitteen tulkinta sovellettavissa samaan käsitteeseen direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdassa. Tällä perusteella käsittelen seuraavassa asiassa SGAE vastaan Rafael Hoteles annettua tuomiota (1), ennen kuin tutkin direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdan tulkintaa (2).

12 — Mainittu edellä alaviitteessä 4.

1. Direktiivin 2001/29 3 artiklan 1 kohdan mukaisen yleisölle välittämisen käsitteen tulkinta

66. Yhteisöjen tuomioistuin totesi asiassa SGAE vastaan Rafael Hoteles antamassaan tuomiossa, että majoitusliikkeen televisiovastaanottimien avulla suorittamassa signaalien lähettämisessä kyseisen majoitusliikkeen huoneisiin majoittuneille asiakkaille on edelleen käytetystä signaalin lähetystekniikasta riippumatta kyse tämän direktiivin 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitetusta yleisölle välittämisestä. Sen perustelut olivat seuraavat:

67. Se viittasi ensinnäkin direktiivin 2001/29 johdanto-osan perustelukappaleisiin. Se siteerasi aluksi johdanto-osan 23 perustelukappaletta, jonka mukaan yleisölle välittämisen käsite on ymmärrettävä laajasti. [13] Se totesi myös, että direktiivin johdanto-osan yhdeksännessä ja kymmenennessä perustelukappaleessa mainittu tavoite eli suojan korkean tason perustaminen tekijöille, mikä mahdollistaa sen, että nämä saavat teostensa käytöstä asianmukaisen korvauksen, on mahdollista saavuttaa vain tällä tavoin. [14]

68. Toiseksi yhteisöjen tuomioistuin viittasi muita unionin oikeussääntöjä koskevaan oikeuskäytäntöönsä. [15]

69. Kolmanneksi se otti huomioon kumulatiiviset vaikutukset, joita aiheutuu siitä, että majoitusliikkeiden vieraat vaihtuvat hotellihuoneissa yleensä nopeasti ja siten teosten saattamisella potentiaalisten televisionkatsojien saataville voi olla huomattava merkitys. [16]

70. Neljänneksi yhteisöjen tuomioistuin totesi, että tarkistetun Bernin yleissopimuksen 11 bis artiklan 1 kappaleen ii kohdan mukaan kyseessä on itsenäinen välittäminen yleisölle, jos välittämisen toteuttaa sellainen uudelleenlähetystä harjoittava organisaatio, joka on muu kuin alkuperäinen organisaatio. Siten tällainen lähettäminen tapahtuu näet epäsuorasti välittämällä radio- ja televisiolähetys uudelle yleisölle. [17]

71. Viidenneksi yhteisöjen tuomioistuin viittasi tässä yhteydessä WIPOn laatimaan ohjekirjaan, jossa määritellään tällainen epäsuora välittäminen yleisölle silloin kun tekijän lupa on jo annettu. Se totesi, että tekijän lupa, joka annetaan teoksen yleisradiointiin, kattaa vain välittömät käyttäjät, toisin sanoen vastaanottimien haltijat, jotka yksittäin taikka yksityis- tai perhepiirissä ottavat lähetykset vastaan. Kuitenkin silloin, kun lähetys vastaanotetaan suurempaa yleisöä varten, toisinaan voiton tavoittelemiseksi, uusi vastaanottajaryhmä voi kuulla tai nähdä teoksen, eikä ohjelman välittäminen kaiuttimella tai muulla samankaltaisella laitteella ole enää pelkkää ohjelman vastaanottamista vaan erillinen toimi, jolla lähetetty teos välitetään uudelle yleisölle. [18]

72. Se totesi kuudenneksi, että majoitusliikkeen asiakaskunta muodostaa uuden yleisön. Hotelli on organisaatio, joka täysin tietoisena menettelynsä seurauksista pyrkii toiminnallaan saattamaan suojatun teoksen asiakkaidensa saataville. [19]

13 — Tuomion 36 kohta.

14 — Tuomion 36 kohta.

15 — Tuomion 37 kohta. Tässä yhteydessä se mainitsi aluksi asiassa C-89/04, Mediakabel, 2.6.2005 antamansa tuomion (Kok., s. I-4891, 30 kohta), jossa se tulkitsi televisiotoimintaa koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta 3.10.1989 annetun neuvoston direktiivin 89/552/ETY (EYVL L 298, s. 23) 1 artiklan a alakohdan yhteydessä televisiolähetyksen yleisön käsitettä siten, että se tarkoittaa rajoittamatonta määrää potentiaalisia televisionkatselijoita. Se viittasi lisäksi asiassa C-192/04, Lagardère Active Broadcast, 14.7.2005 annettuun yhteisöjen tuomioistuimen tuomioon (Kok., s. I-7199, 31 kohta), jossa se tulkitsi tiettyjen satelliitin välityksellä tapahtuvaan yleisradiointiin ja kaapeleitse tapahtuvaan edelleen lähettämiseen sovellettavien tekijänoikeutta sekä lähioikeuksia koskevien sääntöjen yhteensovittamisesta 27.9.1993 annetun neuvoston direktiivin 93/83/ETY (EYVL L 248, s. 15) 1 artiklan 2 kohdan a alakohdan yhteydessä yleisölle välittämistä satelliitin kautta koskevaa käsitettä siten, että se tarkoittaa rajoittamatonta määrää potentiaalisia kuuntelijoita.

16 — Tuomion 38 kohta ja sitä seuraavat kohdat.

17 — Tuomion 40 kohta.

18 — Tuomion 41 kohta.

19 — Tuomion 42 kohta.

73. Seitsemänneksi yhteisöjen tuomioistuin viittasi siihen, että yleisölle välittämiseen riittää se, että teos saatetaan yleisön saataviin siten, että yleisöön kuuluvilla henkilöillä on mahdollisuus saada teokset saataviinsa. [20]

74. Kahdeksanneksi yhteisöjen tuomioistuin otti huomioon sen, että toimintaa, jossa majoitusliike järjestää asiakkailleen mahdollisuuden saada yleisradioitu teos saatavilleen, on pidettävä sellaisena lisäpalvelujen tarjoamisena, jonka tavoitteena on tietyn hyödyn saaminen tästä toiminnasta. Hotellissa kyse on jopa voiton tavoittelusta, koska kyseisen palvelun tarjoaminen vaikuttaa hotellin luokitukseen ja siten huoneiden hintaan. [21]

75. Yhdeksänneksi yhteisöjen tuomioistuin tosin esitti rajoittavan selvennyksen, jonka mukaan pelkässä vastaanottolaitteiden toimittamisessa ei sellaisenaan ole kyse direktiivin 2001/29 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitetusta välittämisestä. Sitä vastoin majoitusliikkeen televisiovastaanottimien avulla suorittama signaalien lähettäminen edelleen kyseisen majoitusliikkeen huoneisiin majoittuneille asiakkaille on, käytetystä signaalin lähetystekniikasta riippumatta, kyseisessä säännöksessä tarkoitettua yleisölle välittämistä. [22]

2. Direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdan tulkinta

76. Ennen kuin käsittelen direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdassa käytettyjä yleisölle välittämisen (c) ja käyttäjän (d) käsitteitä sekä kohtuullisen korvauksen maksamista koskevaa velvoitetta (e), selvennän aluksi, että nämä käsitteet ovat unionin oikeuden itsenäisiä käsitteitä (a), joita on tulkittava siten, että otetaan huomioon niiden kansainvälisoikeudellinen asiayhteys (b).

a) Unionin oikeuden itsenäiset käsitteet

77. Muutamat menettelyn osapuolet viittaavat siihen, että direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdan tiettyjen käsitteiden, kuten yleisölle välittämisen käsitteen, yhtenäisestä tulkinnasta ei ole säädetty unionin oikeudessa. Tästä syystä näiden käsitteiden määritteleminen on niiden mielestä jäsenvaltioiden tehtävänä.

78. Tässä yhteydessä on huomautettava, että koska direktiivin 8 artiklan 2 kohdan käsitteissä ei viitata jäsenvaltioiden oikeuteen, ne ovat unionin oikeuden itsenäisiä käsitteitä. Unionin oikeuden yhtenäinen soveltaminen jäsenvaltioissa ja yhdenvertaisuutta koko unionissa koskeva periaate edellyttävät, että niitä on tulkittava yhtenäisesti. [23] Ainoastaan siten voidaan saavuttaa direktiivin 2006/115 johdanto-osan kuudennessa perustelukappaleessa mainittu tavoite helpottaa luovan ja taiteellisen toiminnan sekä yritystoiminnan harjoittamista säätämällä yhteisössä yhdenmukaisesta oikeudellisesta suojasta.

79. Tietyissä tapauksissa voidaan tosin siitä huolimatta, että on olemassa unionin oikeuden itsenäinen käsite, toteuttaa vain hyvin rajallinen yhdenmukaistaminen, jolloin käsitettä säännellään hyvin väljästi. Sellaisissa tapauksissa unionin oikeudessa säädetään ainoastaan laajemmista sääntelyn puitteista, jotka jäsenvaltioiden on täytettävä. [24] Yhteisöjen tuomioistuin on pitänyt tätä lähtökohtana määritellessään direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun korvauksen kohtuullisuuden käsitteen. [25] Koska käsitteen sääntelyn tiukkuutta on arvioitava erikseen jokaisen jossain säännöksessä mainitun käsitteen osalta, siitä ei voida tehdä päätelmiä muiden direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen käsitteiden osalta.

20 — Tuomion 43 kohta.

21 — Tuomion 44 kohta.

22 — Tuomion 45 kohta ja sitä seuraavat kohdat.

23 — Sama asia, tuomion 31 kohta.

24 — Edellä alaviitteessä 10 mainittu asia SENA, 6.2.2003 annetun tuomion 34 kohta.

25 — Tuomion 34–38 kohta.

b) Kansainvälisen oikeuden ja unionin oikeuden asiayhteys

80. On otettava lisäksi huomioon, että direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua oikeutta kohtuulliseen korvaukseen koskevaa säännöstä on tulkittava sen kansainväliseen oikeuteen liittyvän asiayhteyden kannalta.

81. Oikeudesta kohtuulliseen korvaukseen määrätään nimittäin kansainvälisellä tasolla Rooman yleissopimuksen 12 artiklassa ja esitys- ja äänitesopimuksen 15 artiklassa. Direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohtaa on siten tulkittava näiden kansainvälisen oikeuden määräysten valossa.

82. Esitys- ja äänitesopimuksen osalta tämä ilmenee jo siitä, että unioni on itse sopimuspuolena. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unionin oikeuden säännöksiä ja määräyksiä on tulkittava niin pitkälti kuin mahdollista kansainvälisen oikeuden mukaisesti erityisesti silloin, kun unioni on sopimuspuolena ja niiden tarkoituksena on nimenomaan panna sopimus täytäntöön.[26]

83. Siltä osin kuin kyseessä on Rooman yleissopimus, on tosin muistettava, että Euroopan unioni ei ole Rooman yleissopimuksen sopimuspuolena. Direktiivin 2006/115 johdanto-osan seitsemännestä perustelukappaleesta, jonka mukaan jäsenvaltioiden lainsäädäntöjä olisi lähennettävä siten, ettei synny ristiriitaa Rooman yleissopimuksen määräysten kanssa, tosin ilmenee, että Rooman yleissopimuksen määräykset on otettava huomioon.

c) Yleisölle välittämisen käsite

84. Sanamuotonsa perusteella yleisölle välittämisen käsite on jaettavissa kahteen osaan. Ensinnäkin on oltava kyseessä välittäminen. Toiseksi välittämisellä on oltava yleisö.

i) Välittämisen käsite

85. Direktiivissä 2006/115 ei määritellä nimenomaisesti, mitä on ymmärrettävä tarkoitettavan direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdassa säädetyllä välittämisellä. Tämän säännöksen sanamuodosta ja asiayhteydestä voidaan tosin saada viitteitä siitä, miten tätä käsitettä on tulkittava.

86. Kuten edellä esitettiin,[27] tämän säännöksen välittämisen käsitteen tulkinnassa on otettava huomioon Rooman yleissopimuksen 12 artiklan ja esitys- ja äänitesopimuksen 15 artiklan määräykset. Välittämisen käsitteen kannalta merkityksellinen on erityisesti esitys- ja äänitesopimuksen 15 artiklan 1 kappale luettuna yhdessä 2 artiklan g kohdan kanssa. Sopimuksen 15 artiklan 1 kappaleessa määrätään, että esittäjillä ja äänitetuottajilla on oikeus kertakaikkiseen kohtuulliseen korvaukseen kaupallisessa tarkoituksessa julkaistun äänitteen suorasta tai epäsuorasta käyttämisestä yleisradioimiseen tai mihin tahansa yleisölle välittämiseen. Esitys- ja äänitesopimuksen 2 artiklan g kohdassa määritellään äänitteen yleisölle välittämisen käsite siten, että sillä tarkoitetaan millä tahansa muulla tavalla kuin yleisradioimalla tapahtuvaa esityksen äänien tai äänitteelle tallennettujen äänien tai ääniä edustavien merkkien siirtämistä yleisölle. Siinä täsmennetään lisäksi, että sopimuksen 15 artiklaa sovellettaessa riittää, että äänitteelle tallennetut äänet saatetaan yleisön kuultaviin.

26 — Asia C-61/94, komissio v. Saksa, tuomio 10.9.1996 (Kok., s. I-3989, 52 kohta) ja edellä alaviitteessä 4 mainittu asia SGAE v. Rafael Hoteles, tuomion 35 kohta. Ks. tästä Rosenkranz, F., ”Die völkerrechtliche Auslegung des EG-Sekundärrechts dargestellt am Beispiel der Urheberrechts”, *Europäische Zeitschrift für Wirtschaftsrecht* 2007, s. 238 ja sitä seuraavat sivut, erityisesti s. 239 ja sitä seuraavat sivut.

27 — Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 81 kohta.

87. Tästä voidaan tehdä seuraavat päätelmät direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun välittämisen käsitteen kannalta:

88. Ensinnäkin direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohta kattaa sekä välittömän että myös epäsuoran välittämisen. Tätä puoltavat ensinnäkin säännöksen avoin sanamuoto ja syntyhistoria. Direktiivin 92/100 syntyhistoriasta näet ilmenee, että välittämisen käsitteen tarkempaa konkretisoimista lisäämällä sanat ”välitön tai epäsuora” ei pidetty tarpeellisena, koska välittämisen käsitteen käyttämisen yhteydessä on ilmeistä, että se käsittää myös epäsuoran välittämisen. [28] Tällaista tulkintaa puoltaa voimaantulostaan lähtien nyttemmin myös esitys- ja äänitesopimuksen 15 artikla, jonka määräysten mukaan oikeus korvaukseen koskee myös epäsuoraa välittämistä. [29]

89. Toiseksi välittämiseen riittää, että äänet, jotka on tallennettu äänitteelle, saatetaan kuultaviksi. Ei ole ratkaisevaa, onko vieras todellisuudessa kuullut äänet. Tätä puoltaa ensinnäkin esitys- ja äänitesopimuksen 2 artiklan g kohta, joka koskee äänien saattamista yleisön kuultaviin. Lisäksi direktiivin 2006/115 tarkoituksen perusteella riittänee, jos vieraalla on oikeudellinen ja käytännön mahdollisuus kuunnella äänite. [30] Tällaisesta tulkinnasta koituu myös sellainen etu, että se kattaa tältä osin direktiivin 2001/29 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun yleisölle välittämisen käsitteen tulkinnan.

90. Näiden säännösten soveltamisen perusteella on todettava, että direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdan välittämisen käsitettä on tulkittava siten, että kyseessä on välittäminen, jos hotellitoiminnan harjoittaja sijoittaa hotellihuoneisiin televisio- ja/tai radiolaitteita ja välittää niihin lähetyssignaalin. Tässä tapauksessa on näet kyseessä epäsuora välittäminen, eikä ole ratkaisevaa, ovatko vieraat todellisuudessa vastaanottaneet televisio- tai radio-ohjelmaa.

91. Komissio esittää tässä yhteydessä, että direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdan yleisölle välittämisen käsitettä ei pitäisi lähtökohtaisesti tulkita laajemmin kuin direktiivin 2001/29 3 artiklan 1 kohdan yleisölle välittämisen käsitettä. On otettava huomioon, että unionin lainsäätäjä on halunnut säätää korkeammasta suojan tasosta tekijänoikeuksien kuin äänitteiden tuottajien ja esittäjien lähioikeuksien osalta ja että on siten järjestelmän vastaista antaa äänitteiden tuottajille ja esittäjille direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdan nojalla laajempia oikeuksia kuin tekijöille direktiivin 2001/29 3 artiklan 1 kohdan nojalla. Tästä syystä pitäisi ottaa direktiivin 2001/29 johdanto-osan 23 ja 27 perustelukappale huomioon.

92. Direktiivin 2001/29 johdanto-osan 27 perustelukappale ei estä sitä, että nyt käsiteltävän kaltaisessa tapauksessa katsotaan kyseessä olevan välittäminen. Sitä on näet tulkittava siten, että henkilöt, jotka tarjoavat aineiston esittämisen tai kuuntelemisen mahdollistavia välineitä, ilman että he samalla valvoisivat tekijänoikeudella suojattujen teosten saataville saattamista, eivät vielä harjoita välittämistä yleisölle. Tilanne on tällainen esimerkiksi silloin, jos myydään tai vuokrataan televisio- tai radiolaitteita tai jos internetpalveluntarjoaja tarjoaa ainoastaan pääsyn internetiin. Nyt käsiteltävän kaltaisessa tapauksessa hotellitoiminnan harjoittaja ei tosin ainoastaan tarjoa esittämisen tai kuuntelemisen mahdollistavia välineitä. Se pikemminkin saattaa äänitteet hotellivieraan saataville epäsuorasti, mutta kohdistetusti. [31]

28 — Reinbothe, J., Lewinski, S., *The E.C. Directive on Rental and Lending Rights and on Piracy*, Sweet & Maxwell, 1993, s. 97.

29 — Rooman yleissopimuksen 12 artiklassa määrätään tällaisesta vaatimuksesta vain välittömän välittämisen osalta. Esitys- ja äänitesopimuksen sopimuspuolet ovat tässä mielessä ylittäneet tietoisesti Rooman yleissopimuksen rajat.

30 — Ks. tässä yhteydessä julkisasiamies Sharpstonin edellä alaviitteessä 4 mainitussa asiassa SGAE v. Rafael Hoteles 13.7.2006 antaman ratkaisuehdotuksen 67 kohta sekä julkisasiamies La Pergolan asiassa C-293/98, Egeda, tuomio 3.2.2000 (Kok., s. I-629) ,9.9.1999 antaman ratkaisuehdotuksen 22 kohta.

31 — Edellä alaviitteessä 4 mainittu asia SGAE v. Rafael Hoteles, tuomion 45 kohta ja sitä seuraavat kohdat.

93. Siltä osin kuin komissio viittaa direktiivin 2001/29 johdanto-osan 23 perustelukappaleeseen ja katsoo sen perusteella, että pelkkä lähetyssignaalin vastaanotto signaalin itse vastaanottavalla laitteella ei voi olla direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua välittämistä, tämä voi nyt käsiteltävän kysymyksen kannalta jäädä taka-alalle. Kansallinen tuomioistuin on nimittäin selventänyt, että hotellitoiminnan harjoittaja ei ole tässä tapauksessa tyytynyt lähetyssignaalin vastaanottamiseen vaan välittänyt sen itse eteenpäin. [32]

ii) Yleisön käsite

94. Direktiivissä 2006/15 ei ole määritelty sitäkään, mitä on ymmärrettävä tarkoitettavan yleisölle välittämisellä.

95. Toisin kuin välittämisen käsitteen määrittelemisessä, esitys- ja äänitesopimuksen 2 artiklan g kohdan yleisölle välittämisen legaalimääritelmä ei auta tässä yhteydessä eteenpäin. Sen määrittelyosassa ei näet konkretisoida tarkemmin välittämisen yleisön määrittelevää osatekijää. Siinä esitetään pikemminkin ainoastaan, että kuultavaksi saattamisen täytyy tapahtua yleisölle, joten legaalimääritelmä osoittautuu tältä osin sisällyksettömäksi.

96. On tosin pohdittava sitä, voidaanko tässä yhteydessä turvautua edellä esitettyyn unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöön, [33] joka koskee direktiivin 2001/29 3 artiklan 1 kohdan yleisölle välittämisen käsitteen tulkintaa, jonka mukaan kyseessä voi olla välittäminen yleisölle hotellihuoneessa, jos hotellivieraiden nopea vaihtuminen huoneissa johtaa siihen, että suojattua teosta käytetään merkittävässä määrin.

97. Tähän kysymykseen on mielestäni vastattava myöntävästi. [34]

98. Tätä puoltaa ensinnäkin se, että direktiivin 2001/29 3 artiklan 1 kohdassa ja direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdassa käytetään samaa käsitettä. Irlannin hallitus tosin väittää tältä osin, että asiassa SGAE vastaan Rafael Hoteles annetun tuomion jälkeen konsolidoitaessa direktiiviä 92/100 direktiiviksi 2006/115 ei annettu selventäviä ohjeita siitä, että yleisölle välittämisen käsitettä sen 8 artiklan 2 kohdassa pitäisi tulkita samalla tavoin kuin yleisölle välittämisen käsitettä direktiivin 2001/29 3 artiklan 1 kohdassa. Tämä väite ei kuitenkaan vakuuta. Pikemminkin vaikuttaa siltä, että se, että direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdan yleisölle välittämisen käsite pidettiin asiassa SGAE vastaan Rafael Hoteles annetun tuomion jälkeen täsmennyksittä voimassa, puoltaa nimenomaan sitä, että tätä käsitettä on tulkittava samalla tavoin molemmissa säännöksissä.

99. Toiseksi vaikuttaa siltä, että tekijänoikeuden sekä esittäjien ja äänitteiden tuottajien lähioikeuksien välinen tiivis sisällöllinen ja oikeudellinen yhteys puoltavat sitä, että näitä kahta käsitettä on tulkittava samalla tavoin.

100. Aluksi on näet otettava huomioon, että direktiivi 2006/115 ja direktiivi 2001/29 ovat siinä mielessä yhteydessä, että esittäjien ja äänitteiden tuottajien oikeuksista ei säädetä ainoastaan direktiivissä 2006/115 vaan myös direktiivin 2001/29 3 artiklan 2 kohdassa. Viimeksi mainitussa säännöksessä säädetään nimittäin esittäjien ja äänitteiden tuottajien yksinoikeudesta, kun kyseessä on yleisön saataviin saattamista itse valitusta paikasta ja itse valittuna aikana koskeva erityistapaus, kun puolestaan ensin mainitussa säädetään yleisölle välittämisen osalta ainoastaan oikeudesta kohtuulliseen korvaukseen. Tällä perusteella vaikuttaa epätodennäköiseltä, että samoja käsitteitä voitaisiin tulkita eri tavoin näissä direktiiveissä.

32 — Viittaan tässä yhteydessä asiassa C-135/10, SCF, antamani ratkaisuehdotuksen 90–109 ja 114–125 kohtaan, joissa käsittelen tätä oikeuskysymystä.

33 — Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 66–75 kohta.

34 — Vastaavasti myös Walter, M., Lewinsky, S., *European Copyright Law*, Oxford University Press, 2010, s. 989.

101. Lisäksi on otettava huomioon sisällöllinen yhteys yhtäältä tekijänoikeuden ja toisaalta esittäjien ja äänitteiden tuottajien lähioikeuksien välillä. Tekijänoikeudella suojatut musiikkiteokset saatetaan monissa tapauksissa laajan yleisön saataviin vasta äänitteelle tallennetun esityksen esittäjän tulkinnan välityksellä. Kun otetaan huomioon, että tämä esittäjien ja äänitteiden tuottajien panos on tarkoitus korvata oikeudella direktiivin 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuun kohtuulliseen korvaukseen, moni seikka puoltaa sitä, että direktiivin 2001/29 3 artiklan 1 kohdassa ja direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua yleisölle välittämisen käsitettä on tulkittava samalla tavoin.

102. Kolmanneksi tätä puoltaa myös direktiivin 2006/115 johdanto-osan viides perustelukappale, jonka mukaan esittäjille on tarkoitus antaa mahdollisuus riittäviin tuloihin ja varmistaa riittävällä tavalla äänitteiden tuottajien tekemät sijoitukset. Kun otetaan huomioon edellä mainittu tiivis yhteys tekijänoikeuden ja lähioikeuksien välillä, on vaikeaa ymmärtää, mistä syystä silloin, kun äänite välitetään yleisölle, tekijällä pitää olla direktiivin 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu yksinoikeus, mutta esittäjät ja äänitteiden tuottajat eivät sitä vastoin saa lainkaan direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua kohtuullista korvausta.

103. Sitä vastoin vastaväitteet, joita esitetään tällaista samanlaista tulkintaa vastaan, eivät vakuuta.

104. Ensinnäkään en ymmärrä, miksi se, että direktiivin 2001/29 3 artiklan 1 kohdassa säädetään tekijöitä koskevasta yksinoikeudesta, mutta direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdassa myönnetään esittäjille ja äänitteiden tuottajille ainoastaan taloudellinen oikeus kohtuulliseen korvaukseen, olisi hyväksyttävä peruste tulkita yleisön käsitettä eri tavalla.

105. Erityispiirre siinä, että direktiivin 2001/29 3 artiklan 1 kohdassa myönnetään yksinoikeus, on se, että siinä annetaan tekijälle mahdollisuus kieltää musiikkinsa käyttäminen niiltä, joilla ei ole siihen oikeutta. Unionin lainsäätäjä ei ole halunnut mennä niin pitkälle silloin, kun kyseessä ovat äänitteet, jotka on jo julkaistu kaupalliseen tarkoitukseen, niihin liittyvien äänitteiden tuottajien ja esittäjien lähioikeuksien osalta. Se on myöntänyt heille kuitenkin hyvityksenä oikeuden kohtuulliseen korvaukseen. Direktiivin 8 artiklan 2 kohdan säännös voidaan siten tulkita jonkinlaiseksi pakkolisenssiksi.[35] Kun otetaan huomioon tämä hyvityksen ja pakkolisenssin ajatus, tämä viittaa siihen, että kun kyseessä on äänitteiden välittäminen yleisölle, äänitteiden tuottajille ja esittäjille on myönnettävä oikeus kohtuulliseen korvaukseen kaikissa tapauksissa, joissa tekijällä on yksinoikeus.

106. Toiseksi myöskään siitä, että direktiivin 2001/29 johdanto-osan yhdeksännen perustelukappaleen mukaan tekijälle pitää antaa korkeatasoinen suoja, kun taas esittäjille ja äänitteiden tuottajille kuuluu direktiivin 2006/115 johdanto-osan viidennen perustelukappaleen mukaan ainoastaan riittävä suojan taso, ei voida välttämättä päätellä, että välittämisen osatekijänä olevaa yleisöä pitäisi tulkita lähioikeuksien osalta suppeammin. Vaikuttaa huomattavasti todennäköisemmältä, että tämä on tulkittava viittaukseksi siihen, että direktiivin 2001/29 3 artiklan 1 kohdassa säädetään tekijöiden osalta yksinoikeudesta, kun puolestaan direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdassa ei säädetä esittäjien ja äänitteiden tuottajien osalta yksinoikeudesta vaan ainoastaan oikeudesta kohtuulliseen korvaukseen.

107. Kolmanneksi vedotaan siihen, että unionin tuomioistuin on nojautunut direktiivin 2001/29 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun yleisölle välittämisen käsitteen tulkinnan osalta direktiivin 2001/29 johdanto-osan 23 perustelukappaleeseen, jonka mukaan oikeus yleisölle välittämiseen on ymmärrettävä laajasti. Koska direktiivissä 2006/115 ei ole vastaavaa perustelukappaletta, yleisölle välittämisen käsitettä on tulkittava tässä direktiivissä suppeasti.

108. Myös tämä väite on hylättävä.

35 — WIPO, *WIPO Intellectual Property Handbook*, 2004, s. 318.

109. On tosin myönnettävä, että asiassa SGAE vastaan Rafael Hoteles annetussa tuomiossa tukeuduttiin yleisölle välittämisen käsitteen tulkinnan yhteydessä todellisuudessa tähän perustelukappaleeseen ja että direktiivissä 2006/115 ei ole vastaavaa perustelukappaletta.

110. Tämä ei ole kuitenkaan hyväksyttävä peruste tulkita välittämisen yleisön käsitettä suppeammin direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdassa. Edellä mainitut seikat sekä direktiivin 2006/115 johdanto-osan kolmannessa, neljännessä ja viidennessä perustelukappaleessa mainitut tavoitteet, joiden mukaan oikeudenhaltijalle on myönnettävä kohtuullinen korvaus, perustuvat jo sellaisenaan arviointiin, jonka mukaan direktiivin 2001/29 3 artiklan 1 kohdan ja direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdan yleisön käsitettä on tulkittava samalla tavoin. Lisäksi on huomattava, että laajemman tulkinnan välttämättömyyden osalta tukeuduttiin mainitussa oikeuskäytännössä myös siihen, että direktiivin 2001/29 johdanto-osan 10 perustelukappaleen mukaan tekijän on saatava asianmukainen korvaus. Tältä osin direktiivin 2006/115 johdanto-osan viidennessä perustelukappaleessa on tosin vastaava perustelukappale, jonka nojalla myös lähioikeuksien haltijoille on turvattava riittävät tulot tai mahdollisuus sijoitusten takaisin saamiseen.

111. Välipäätelmänä on todettava, että direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdan yleisölle välittämisen käsitettä on lähtökohtaisesti [36] tulkittava samalla tavoin kuin direktiivin 2001/29 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua yleisölle välittämisen käsitettä. Siten nyt käsiteltävän kaltaisessa tapauksessa yleisölle välittämisen on katsottava perustuvan siihen, että hotellivieraat vaihtuvat hotellihuoneissa nopeasti, mikä saattaa johtaa siihen, että suojattua teosta käytetään merkittävässä määrin.

iii) Lopputulos

112. Edellä mainituista syistä direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdan yleisölle välittämisen käsitettä tulkittava siten, että hotellitoiminnan harjoittaja, joka sijoittaa radio- ja televisiolaitteita hotellihuoneisiin ja välittää niihin lähetyssignaalin, välittää epäsuorasti radio- ja televisiolähetyksissä käytetyt äänitteet yleisölle.

113. Tässä yhteydessä on mainittava, että kysymystä siitä, voiko kyseessä olla välittäminen yleisölle myös silloin, jos välittämisellä ei ole kaupallista tarkoitusta, käsiteltiin suullisessa käsittelyssä ristiriitaisesti. Koska nyt käsiteltävässä asiassa on kuitenkin kyseessä tilanne, jossa äänitteen saattaminen kuultaville on lisäpalvelu, joka vaikuttaa hotellin tasoon ja huonehintaan, kyseessä on kaupallinen tarkoitus, joten tätä seikkaa ei tarvitse käsitellä perusteellisemmin tässä oikeudenkäynnissä. [37]

d) Käyttäjän käsite

114. Kansallinen tuomioistuin tiedustelee lisäksi, onko hotellitoiminnan harjoittaja direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu käyttäjä. Direktiivin 8 artiklan 2 kohdassa näet säädetään, että käyttäjä on yleisölle välittämisessä käytettävän äänitteen käytön yhteydessä syntyvän kohtuullista korvausta koskevan oikeuden vastapuoli.

115. Direktiivin 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuja käyttäjiä ovat kaikki, jotka lähettävät äänitteitä vapaasti etenevien radioaaltojen välityksellä tai välittävät niitä yleisölle.

36 — Ks. asiassa C-135/10, SCF, antamani ratkaisuehdotuksen 114–125 kohdasta niiden tutkimus, joka koskee sitä, miten on tulkittava direktiivin 2001/29 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua yleisön käsitettä, kun kyseessä on signaalin itse vastaanottava laite, ja onko tämä tulkinta sovellettavissa direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuun yleisön käsitteeseen.

37 — Viittaan edelleen asiassa C-135/10, SCF, antamani ratkaisuehdotuksen 128–135 kohtaan, jossa tarkastelen tätä oikeuskysymystä.

116. Toisin kuin Irlannin hallitus katsoo, siitä, että direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdassa käytetään käyttäjän käsitettä mutta direktiivin 2001/29 3 artiklan 1 kohdassa ei, ei voida päätellä, että direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohtaa pitäisi tulkita suppeasti. Näiden kahden säännöksen sanamuodon eron peruste on nimittäin seuraava: direktiivin 3 artiklan 1 kohdassa myönnetään yksinoikeus, johon tekijä voi vedota ketä tahansa vastaan. Tästä syystä oikeuden vastapuolta ei tarvitse mainita tässä säännöksessä. Direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdassa ei sen sijaan myönnetä yksinoikeutta vaan ainoastaan oikeus kohtuulliseen korvaukseen. Tästä syystä tässä säännöksessä on vahvistettava myös oikeuden vastapuoli.

117. Välipäätelmänä on todettava, että hotellitoiminnan harjoittaja, joka välittää äänitteitä epäsuorasti yleisölle, on direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu käyttäjä ja siten tämän säännöksen mukaisen kohtuullista korvausta koskevan oikeuden vastapuoli.

e) Velvollisuus kohtuullisen kertakorvauksen maksamiseen

118. Kansallinen tuomioistuin tiedustelee lisäksi, onko direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohtaa tulkittava siten, että jos radio- tai televisiotoiminnan harjoittaja on jo maksanut kohtuullisen korvauksen äänitteiden käytöstä lähetyksessä, myös hotellitoiminnan harjoittajan, joka järjestää radio- ja televisiolähetyksiä hotellivieraiden saataville hotellihuoneisiin ja siten välittää lähetyksissä käytetyt äänitteet epäsuorasti yleisölle, on maksettava kohtuullinen korvaus äänitteiden käytöstä.

119. Direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdassa säädetään, että käyttäjä maksaa kohtuullisen kertakorvauksen, jos kaupallisessa tarkoituksessa julkaistua äänitettä tai sen kopiota käytetään vapaasti etenevien radioaaltojen välityksellä tapahtuvaan yleisradiointiin tai mihin tahansa välittämiseen yleisölle, ja että tämä korvaus jaetaan asianomaisten esittäjien ja äänitteiden tuottajien kesken. Esittäjien ja äänitteiden tuottajien välisen sopimuksen puuttuessa jäsenvaltiot voivat määrätä ehdot tämän korvauksen jakamiselle näiden kesken.

120. Säännöksen sanamuodosta ja rakenteesta ilmenee, että hotellitoiminnan harjoittajan on maksettava kohtuullinen korvaus myös tällaisessa tapauksessa.

121. Toisin kuin Irlannin hallitus katsoo, sanoista ”tai” tai ”kertakorvaus” ei näet voida päätellä, että hotellitoiminnan harjoittajan ei tällaisessa tapauksessa tarvitsisi maksaa korvausta (i). Myöskään Irlannin hallituksen ja komission näkemys, jonka mukaan lisäkorvauksen maksaminen ei olisi kohtuullista (ii), tai komission viittaus jäsenvaltioiden harkintavaltaan (iii) eivät vakuuta. Kreikan hallituksen viittaus siihen, että tietyissä jäsenvaltioissa on maksettava yleisradiomaksuja, ei ole sellaisenaan hyväksyttävä peruste poiketa kohtuullisen korvauksen maksamista koskevasta velvoitteesta (iv).

i) Sanojen ”tai” ja ”kertakorvaus” merkitys

122. Irlannin hallituksen mielestä direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdan sanoista ”tai” ja ”kertakorvaus” ilmenee, että hotellitoiminnan harjoittajan ei tarvitse maksaa korvausta äänitteiden epäsuorasta välittämisestä yleisölle, jos radio- tai televisiotoiminnan harjoittaja on jo maksanut kohtuullisen korvauksen äänitteiden käytöstä.

123. Tämä näkemys ei vakuuta.

124. Unionin lainsäätäjä on halunnut käyttämällä sanaa ”kertakorvaus” direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdan ensimmäisessä virkkeessä ainoastaan ilmaista, että ei ole tarpeen maksaa yhtä korvausta esittäjille ja toista äänitteiden tuottajille, vaan ainoastaan kertakorvaus, joka on tämän jälkeen jaettava esittäjien ja äänitteiden tuottajien kesken.

125. Tätä puoltavat ensinnäkin säännöksen sanamuoto ja rakenne ja erityisesti yhteys direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdan toiseen virkkeeseen, jossa säädetään, miten kohtuullinen kertakorvaus on jaettava äänitteiden tuottajien ja esittäjien kesken.

126. Toiseksi vaikuttaa siltä, että vain tämä tulkinta sopii yhteen sen edellä kuvatun näkemyksen kanssa, jonka mukaan direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdan ensimmäisessä virkkeessä tarkoitettua oikeutta kohtuulliseen korvaukseen on pidettävä eräänlaisena pakkolisenssinä. Jos tämä näkemys otetaan lähtökohdaksi, on aina silloin, jos käytetään tässä säännöksessä tarkoitettua äänitettä, eli sekä silloin, kun kyseessä on lähetys, että silloin, kun kyseessä on siihen liittyvä välittäminen yleisölle, korvattava puuttuminen lähioikeuksiin, joten joka kerta syntyy oikeus kohtuulliseen korvaukseen.

127. Kolmanneksi vaikuttaa siltä, että – toisin kuin Irlannin hallitus katsoo – myös esitys- ja äänitesopimuksen 15 artiklan kansainvälisen oikeuden määräys puoltaa näkemystä, jonka mukaan direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdan on käsitettävä myös epäsuora välittäminen. Jos kyseessä on epäsuora välittäminen, syntyy yleensä kohtuullista korvausta koskeva vaade äänitteet lähettänyttä tai epäsuorasti välittänyttä henkilöä kohtaan. Mikäli tässä tapauksessa hylättäisiin sellaisen henkilön korvausvelvollisuus, joka välittää äänitteet epäsuorasti, siitä syystä, että lähetyksestä tai epäsuorasta välittämisestä on jo maksettu kohtuullinen korvaus, oikeutta korvaukseen ei koskaan syntyisi, jos kyseessä on epäsuora välittäminen yleisölle. Tämä ei näytä sopivan yhteen esitys- ja äänitesopimuksen 15 artiklassa olevan kansainvälisen oikeuden määräyksen kanssa.

128. Direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdan sanat ”tai” ja ”kertakorvaus” eivät siten estä nyt käsiteltävän kaltaisessa tapauksessa sitä, että hotellitoiminnan harjoittaja on velvollinen maksamaan kohtuullisen korvauksen.

ii) Uuden maksun kohtuullisuus

129. Irlannin hallitus ja komissio vetoavat siihen, ettei ole direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla kohtuullista, että nyt käsiteltävän kaltaisessa tapauksessa säädetään lisäkorvauksesta, joka hotellitoiminnan harjoittajan on maksettava. Äänitteiden tuottajilla ja esittäjillä on nimittäin jo vaade lähetystoimintaa harjoittavaa yritystä kohtaan.

130. Tämä näkemys ei vakuuta.

131. Se ei ensinnäkään ole sovitettavissa yhteen direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdan taustalla olevan ajatuksen kanssa, sillä sen mukaan korvaus on suoritettava aina silloin, jos suuremmalle yleisömäärälle annetaan tilaisuus kuulla äänitteet. Kohtuullinen korvaus, joka maksetaan äänitteen käyttämisestä radio- ja televisiolähetyksessä, kattaa nimittäin vain lähetyksen tai vastaanottamisen yksityis- tai perhepiirissä. Uuden kuulijoiden piirin, kuten hotellivieraiden, avaaminen menee tätä käyttöä pidemmälle, joten se on lisäkäyttöä epäsuoran yleisölle välittämisen muodossa. Tälle lisäkäytölle kuuluu direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdan tulkinnan mukaisesti eräänlaisena hyvittävänä pakkolisenssinä uusi kohtuullinen korvaus.

132. Toiseksi tällainen näkemys ei näyttäisi sopivan yhteen esitys- ja äänitesopimuksen 15 artiklan mukaisten kansainvälisen oikeuden määräysten kanssa. Kuten edellä todettiin,[38] tämän määräyksen mukaan kohtuullinen korvaus on maksettava myös silloin, kun kyseessä on epäsuora välittäminen yleisölle. Arviointi, jonka mukaan kohtuullisen korvauksen maksaminen epäsuorasta välittämisestä ei ole kohtuullista siitä syystä, että kohtuullinen korvaus on maksettava jo suorasta välittämisestä, näyttää vesittävän tämän kansainvälisen oikeuden määräyksen.

38 — Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 127 kohta.

133. Kolmanneksi Irlannin hallituksen ja komission näkemys näyttää olevan omiaan johtamaan arvioinnin ristiriitaisuuksiin. Baari-, ravintola- tai diskotoiminnan harjoittajan, joka soittaa äänitteitä itse, pitäisi esimerkiksi maksaa siitä kohtuullinen korvaus. Saman toiminnan harjoittajan ei kuitenkaan tarvitse maksaa minkäänlaista korvausta siitä, että hän välittää radiolähetyksen, jossa esitetään vain siihen kuuluvia äänitteitä.

iii) Jäsenvaltioiden harkintavalta

134. Komissio katsoo lisäksi, että jäsenvaltioilla on valtaa harkita, voivatko ne nyt käsiteltävän kaltaisessa tapauksessa säätää lähettäjätoimintaa harjoittavaa yritystä kohtaan olevan kohtuullista korvausta olevan vaateen lisäksi myös vaateesta hotellitoiminnan harjoittajaa kohtaan.

135. Tätä näkemystä ei voida hyväksyä.

136. Ensinnäkin on todettava, että direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdan sanamuodon mukaan ei ole oletettavissa, että tällainen harkintavalta on olemassa. Jäsenvaltioilla on tosin kohtuullisuuden käsitteen sääntelyn väljyyden vuoksi [39] laaja harkintavalta arvioitaessa sitä, millaista korvausta ne pitävät kohtuullisena. Säännöksessä ei kuitenkaan anneta niille mitään harkintavaltaa sen osalta, *onko* niiden säädettävä korvauksesta. Direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on pikemminkin säädettävä kohtuullisesta korvauksesta sekä silloin, kun kyseessä on äänitteen käyttäminen yleisradiolähetyksissä, että silloin, kun kyseessä on käyttäminen yleisölle välittämiseen.

137. Toiseksi tulkinta, jonka mukaan jäsenvaltioiden on kyllä säädettävä korvauksesta, mutta ne voivat rajoittaa sen määrältään nollaksi, liikkuu tämän säännöksen sanamuodon äärirajoilla. Tällaista tulkintaa vastaan puhuisi lisäksi direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdan tavoite mahdollistaa äänitteiden tuottajille ja esittäjille kohtuullinen hyvitys siitä, että äänitteiden epäsuoralla välittämisellä puututaan uudelleen heidän suojattuihin oikeuksiinsa.

138. Kolmanneksi myöskään komission väite, jonka mukaan jäsenvaltioiden harkintavallan määrässä unionin oikeuden tasolla on otettava huomioon myös harkintavalta, jota näillä on kansainvälisen oikeuden tasolla, ei vakuuta.

139. Aluksi on todettava, että jäsenvaltio ei voi vedota kansainvälisen oikeuden tasolla olevaan harkintavaltaan, jos siihen sovelletaan unionin oikeuden tasolla tiukempia sääntöjä. Komission näkemys näyttää olevan tästä syystä jo lähtökohdiltaan paikkansapitämätön.

140. Lisäksi on otettava huomioon, että unioni on itse esitys- ja äänitesopimuksen sopimuspuolena, joten sitä koskevat tästä sopimuksesta johtuvat kansainvälisen oikeuden mukaiset velvoitteet. Vilpittömän yhteistyön periaatteen mukaisesti jäsenvaltion on luovuttava kaikista toimenpiteistä, jotka voisivat johtaa siihen, että unioni ei täytä kansainvälisen oikeuden mukaisia velvoitteitaan.

141. Unioni on sidottu esitys- ja äänitesopimuksen 15 artiklaan, jossa säädetään oikeudesta kohtuulliseen korvaukseen myös epäsuoran välittämisen yhteydessä. Se ei voi vedota poikkeukseen eikä rajoitukseen mainitun määräyksen osalta. Esitys- ja äänitesopimuksen 15 artiklan 3 kappaletta ei voida soveltaa. Tämän määräyksen mukaan sopimuspuoli voi WIPOn pääjohtajan haltuun talletetussa ilmoituksessa selittää, että se soveltaa 1 kappaleen määräyksiä vain tiettyihin käyttötapoihin tai että se rajoittaa niiden soveltamista jollakin muulla tavalla tai ettei se lainkaan sovella näitä määräyksiä. Unioni ei ole antanut tällaista ilmoitusta. Tässä yhteydessä ei voida viitata myöskään esitys- ja äänitesopimuksen 16 artiklaan. Tämän määräyksen ensimmäisessä kappaleessa annetaan näet sopimuspuolille ainoastaan mahdollisuus säätää lähioikeuksien suojaan samanlaisia rajoituksia ja poikkeuksia kuin ne säätävät tekijänoikeussuojaan. Se ei siis ole määräys, joka mahdollistaisi

39 — Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 78 kohta.

pelkästään lähioikeuksia koskevat erilliset rajoitukset tai poikkeukset. Myöskään tämän määräyksen toinen kappale ei voi sellaisenaan olla rajoituksen tai poikkeuksen perustana. Siinä ei näet määrätä sellaisenaan rajoituksen tai poikkeuksen mahdollisuudesta vaan rajoitetaan pikemminkin sopimuspuolten harkintavaltaa niiden poikkeusten ja rajoitusten osalta, joista säädetään esitys- ja äänitesopimuksessa.

142. Välipäätelmänä on todettava, että myös jäsenvaltioiden harkintavaltaan perustuva komission väite on hylättävä.

iv) Yleisradiomaksun vaikutukset

143. Lopuksi Kreikan hallituksen väite, jonka mukaan tietyissä jäsenvaltioissa on maksettava yleisradiomaksu, jonka myös hotellit joutuvat suorittamaan, ei sellaisenaan vielä vakuuta. Siltä osin kuin tällainen maksu ei näet ole esittäjille ja äänitteiden tuottajille kohtuullinen korvaus vaan se on tarkoitettu muihin tarkoituksiin, kuten esimerkiksi julkisoikeudellisen radio- ja televisiotarjonnan rahoittamiseen, tällaiseen maksuun vetoaminen ei saa vaikuttaa esittäjien ja äänitteiden tuottajien vahingoksi.

v) Lopputulos

144. Direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohtaa on siten tulkittava siten, että jos radio- tai televisiotoiminnan harjoittaja on jo maksanut kohtuullisen korvauksen äänitteiden käyttämisestä lähetyksessä, hotellitoiminnan harjoittajan, joka järjestää hotellivieraiden saataville radio- ja televisiolähetyksiä hotellihuoneisiin ja siten välittää epäsuorasti lähetyksissä käytetyt äänitteet yleisölle, on myös maksettava kohtuullinen korvaus äänitteiden käytöstä.

3. Lopputulos

145. Kaiken kaikkiaan on todettava, että direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, että hotellitoiminnan harjoittaja, joka sijoittaa hotellihuoneisiin televisio- ja/tai radiolaitteita ja välittää niihin lähetyssignaalin, on velvollinen maksamaan kohtuullisen korvauksen siitä, että hän välittää lähetyksissä käytetyt äänitteet epäsuorasti yleisölle, myös silloin, jos radio- ja televisiotoiminnan harjoittajat ovat puolestaan jo maksaneet kohtuullisen korvauksen siitä, että ne ovat käyttäneet näitä äänitteitä lähetyksessään.

VIII Kolmas ennakkoratkaisukysymys

146. Kansallinen tuomioistuin tiedustelee kolmannella ennakkoratkaisukysymyksellään, saavatko jäsenvaltiot direktiivin 2006/115/EY 10 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaan vapauttaa hotellitoiminnan harjoittajat velvollisuudesta maksaa ”kohtuullinen kertakorvaus”. Tämä edellyttäisi sitä, että kun kyseessä on äänitteiden epäsuora välittäminen yleisölle radio- ja televisiolaitteiden välityksellä, kyseessä on tässä säännöksessä tarkoitettu ”yksityinen käyttö”.

A *Ennakkoratkaisumenettelyyn osallistuneiden osapuolten keskeiset lausumat*

147. Pääasian kantajan mielestä direktiivin 2006/115 10 artiklan 1 kohdan a alakohtaa ei voida soveltaa nyt käsiteltävän kaltaisessa tapauksessa. Kuten asiassa SGAE vastaan Rafael Hoteles liittyvästä oikeuskäytännöstä ilmenee, tällaisessa tapauksessa ei ole kyse tässä säännöksessä tarkoitetusta yksityisestä käytöstä. Hotelli käyttää äänitteitä kaupalliseen tarkoitukseen, koska se välittää ne yleisölle taloudellisen intressin vuoksi. Ratkaisevaa ei ole se, onko hotellivieraan käyttö yksityistä tai onko

käyttöpaikka yksityinen. Joka tapauksessa direktiivin 2006/115 10 artiklassa, jota on poikkeussäännöksenä tulkittava suppeasti, sallitaan vain kohtuullista korvausta koskevan oikeuden rajoitukset eikä siten niin pitkälle menevää poikkeusta kuin Irlannin sääntelyssä. Tämä sääntely ei täytä myöskään direktiivin 10 artiklan 3 kohdan edellytyksiin sisältyvää kolmivaiheista testiä.

148. Irlannin ja Kreikan hallitusten sekä komission mielestä direktiivin 2006/115 10 artiklan 1 kohdan a alakohdassa sallitaan se, että jäsenvaltio säätää Irlannin sääntelyn kaltaisesta poikkeuksesta. Irlannin ja Kreikan hallitukset viittaavat aluksi siihen, että hotellivieras käyttää radio- ja televisiolaitteita hotellihuoneessa yksityisesti, koska hotellihuone kuuluu perusoikeudessa suojattuun yksityisyyden alaan. Irlannin hallituksen mielestä on otettava huomioon yksittäiset katsojat yksittäisissä huoneissa. Asiassa SGAE vastaan Rafael Hoteles annettua tuomiota ei voida sen mielestä soveltaa tähän tapaukseen. Yhteisöjen tuomioistuin ei ole ainakaan kyseisessä tapauksessa pitänyt yhteensopimattomana sitä, että hotellihuoneet ovat yksityisiä ja että kyseessä on kuitenkin välittäminen yleisölle. Komissio esittää tässä yhteydessä, että direktiivissä 2006/115 ei säädetä yksityisen käytön käsitteen määritelmästä ja että jäsenvaltio voi tästä syystä vapaasti määritellä tiettyjä alueita direktiivin 2006/115 10 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuiksi yksityisiksi alueiksi. Direktiivin 2006/115 10 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu kolmivaiheinen testikään ei Irlannin hallituksen ja komission mukaan estä 10 artiklan 1 kohdan a alakohdan soveltamista.

B *Oikeudellinen arviointi*

149. Direktiivin 2006/115 10 artiklan 1 kohdan a alakohdassa säädetään, että jäsenvaltiot voivat rajoittaa yksityisen käytön perusteella oikeuksia, jotka sisältyvät direktiivin 2 lukuun, jossa säädetään myös direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdan mukaisesta oikeudesta kohtuulliseen korvaukseen.

150. Tätä säännöstä on tulkittava siten, että sen mukaan nyt käsiteltävän kaltaisessa tapauksessa hotellitoiminnan harjoittajan velvoitetta maksaa direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdan nojalla kohtuullinen korvaus äänitteiden välittämisestä yleisölle ei voida rajoittaa.

151. Direktiivin 2006/115 10 artiklan 1 kohdan a alakohdan yhteydessä ratkaisevaa on nimittäin asianomaisen käytön arviointi. Ratkaisevaa on lisäksi käytön julkisuus tai yksityisyys, ei sen sijaan sen paikan julkisuus tai yksityisyys, jolla käyttö tapahtuu. [40]

152. Äänitteiden käyttöä, joka on tässä tapauksessa johtanut siihen, että on syntynyt oikeus direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuun kohtuulliseen korvaukseen, on se, että hotellitoiminnan harjoittaja käyttää äänitteitä yleisölle välittämisen muodossa. Vaikuttaa siltä, että tämä käyttö ei voi kuulua direktiivin 2006/115 10 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaisen poikkeuksen soveltamisalaan sen vuoksi, että sitä, että hotellitoiminnan harjoittaja käyttää äänitettä yleisölle välittämisen muodossa, ei voida pitää samanaikaisesti hotellitoiminnan harjoittajan yksityisenä käyttönä. Käsitteet ”yksityinen” ja ”yleisö” ovat nimittäin selvästi vastakohtia. [41]

153. Sillä, onko hotellivieraan käyttäytymistä hotellihuoneessaan pidettävä yksityisenä käyttönä, ei sitä vastoin ole merkitystä tämän oikeudenkäynnin kannalta. Tässä tapauksessa ei ole kyse direktiivin 10 artiklan 1 kohdan a alakohdan soveltamisesta hotellivieraan käyttöön vaan hotellitoiminnan harjoittajan käyttöön. Nyt käsiteltävän kaltaisessa tapauksessa hotellitoiminnan harjoittajan äänitteen

40 — Ks. Mahr, F. E., ”Die öffentliche Wiedergabe von Rundfunksendung im Hotelzimmer”, *Medien und Recht*, 2006, s. 372 ja sitä seuraavat sivut, erityisesti s. 376, jossa viitataan siihen, että ratkaisevaa ei ole välittämispaikka vaan käytön laatu. Paikan yksityisyys riippuu näet yksittäistapaukseen liittyvistä sattumanvaraisista teknisistä seikoista.

41 — Näin on esitetty sovellettavien käsiteparien osalta myös kansainvälisellä tasolla, vrt. Ricketson, S., Ginsburg, J., *International Copyright and Neighbouring Rights*, nide I, Oxford, 2. painos, 2006, 12.02 kohta, joka tosin koskee Brysselin yleissopimusta.

käyttö voi nimittäin olla välittämistä yleisölle, hotellivieraalle sen sijaan yksityistä käyttöä. Tällä tavoin on mielestäni tulkittava myös yhteisöjen tuomioistuimen asiassa SAEG vastaan Rafael Hoteles antamaa tuomiota, jossa se totesi, että kyseessä oli välittäminen yleisölle, vaikka siinä viitattiin hotellihuoneiden yksityiseen luonteeseen.[42]

154. Tällaista tulkintaa direktiivin 2006/115 10 artiklan 1 kohdan a alakohdasta ei voida vastustaa sillä, että tämä säännös menettää siten kokonaan käytännön tehonsa. Tällä säännöksellä on pikemminkin oma soveltamisalansa, ja se sisältää erityisesti käyttötarkoitukset, jotka eivät muodosta välittämistä yleisölle vaan muun käytön, kuten direktiivin 2006/115 7 artiklassa tarkoitetun tallennuksen.

155. Lopuksi on mainittava vielä komission näkemys, jonka mukaan yksityisen käytön käsitteen legaalimääritelmän puuttuessa direktiivin 2006/115 10 artiklan 1 kohdan a alakohdasta jäsenvaltiot voivat vapaasti määritellä tiettyjä alueita tässä säännöksessä tarkoitetuiksi yksityisiksi paikoiksi. Direktiivin 2006/115 10 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettu yksityisen käytön käsite on ensinnäkin unionin oikeuden itsenäinen käsite, jota on tulkittava yhtenäisesti koko unionissa.[43] Legaalimääritelmän puuttumisesta direktiivistä ei siten automaattisesti seuraa, että jäsenvaltioilla oli harkintavaltaa yksityisen käytön käsitteen tulkinnan osalta. Kuten edellä esitettiin, tässä tapauksessa ei ole myöskään kyseessä tilanne, jossa säännös olisi niin väljä, että jäsenvaltioille kuuluu unionin oikeuden puitteiden täyttämisessä laajempi harkintavalta. Yksityisen käytön käsitteellä on pikemminkin yhtä tiukat rajat kuin yleisölle välittämisen käsitteellä, koska yksityisen ja yleisön käsitteet sulkevat vastavuoroisesti pois toisensa.

156. Kaiken kaikkiaan on todettava, että direktiivin 2006/115 10 artiklan 1 kohdan a alakohtaa on tulkittava siten, että jos hotellitoiminnan harjoittaja välittää äänitteitä yleisölle, sen velvollisuutta kohtuullisen korvauksen maksamiseen ei siten voida tämän säännöksen mukaan sulkea pois, koska tällaisessa tapauksessa ei ole kyseessä hotellitoiminnan harjoittajan yksityinen käyttö.

IX Neljäs ennakkoratkaisukysymys

157. Kansallinen tuomioistuin tiedustelee neljännellä ennakkoratkaisukysymyksellään, onko hotellitoiminnan harjoittajan, joka sijoittaa huoneisiin laitteita (jotka eivät ole televisio- tai radiovastaanottimia) ja fyysisessä tai digitaalisessa muodossa olevia äänitteitä, joita voidaan soittaa tai kuunnella näiden laitteiden avulla, katsottava olevan ”käyttäjä”, joka ”välittää yleisölle” äänitteitä direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla.

A *Ennakkoratkaisumenettelyyn osallistuneiden osapuolten keskeiset lausumat*

158. Pääasian kantaja katsoo, että tähän kysymykseen on vastattava myöntävästi. Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee, että hotellitoiminnan harjoittaja välittää tällaisessa tapauksessa äänitteen yleisölle, kun se välittää sen hotellivieraille, joiden saatavilla nämä äänitteet eivät muuten olisi olleet. Tässä tapauksessa ei ole kyseessä pelkkä välittämisen mahdollistavien välineiden tarjoaminen, joka ei direktiivin 2001/29 johdanto-osan 27 perustelukappaleen mukaan ole välittämistä.

159. Irlannin ja Kreikan hallitusten sekä komission mielestä tähän kysymykseen on vastattava kieltävästi. Kreikan hallitus viittaa ensimmäisen ennakkoratkaisukysymyksen osalta esittämiinsä lausumiin. Irlannin hallitus ja komissio katsovat, että kyseessä ei ole välittäminen yleisölle, jos hotellitoiminnan harjoittaja tarjoaa hotellivieraalle toisintamislaitteita ja äänitteitä, eikä hotellitoiminnan harjoittaja siten ole käyttäjä, jonka pitäisi maksaa direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu korvaus.

42 — Mainittu edellä alaviitteessä 4, tuomion 50–54 kohta.

43 — Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 78 kohta ja sitä seuraavat kohdat.

B *Oikeudellinen arviointi*

160. Kansallinen tuomioistuin tiedustelee neljännellä ennakkoratkaisukysymyksellään, onko hotellitoiminnan harjoittajan, joka sijoittaa hotellihuoneisiin toisintamislaitteita ja fyysisessä tai digitaalisessa muodossa olevia äänitteitä, maksettava direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu kohtuullinen korvaus. Se on selventänyt ennakkoratkaisupyynnössään, että oikeudenkäynti ei koske interaktiivisia tai pyynnöstä toteutettavia lähetyksiä. Myös tässä yhteydessä on ratkaisevaa, käyttääkö hotellitoiminnan harjoittaja tässä tapauksessa äänitteitä välittääkseen ne yleisölle. Käsittelen seuraavassa aluksi välittämisen käsitettä (1), minkä jälkeen tutkin välittämisen yleisön käsitteen (2).

1. Välittämisen käsite

161. Kuten olen edellä todennut,[44] kyseessä on direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu välittäminen, jos äänitteelle tallennetut äänet välitetään suoraan tai epäsuorasti tai ääniä esitetään muulla tavoin kuin lähettämällä ne, jolloin tämä kattaa myös äänitteelle tallennettujen äänien saattamisen kuuluville tai äänten esittämisen. Ei siis ole ratkaisevaa, onko äänitteelle tallennetut äänet saatettu kuuluville.[45]

162. Nämä direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitetut välittämistä koskevat edellytykset näyttävät siis täyttyvän nyt käsiteltävän kaltaisessa tapauksessa, jossa hotellitoiminnan harjoittaja tarjoaa hotellivieraiden käyttöön sekä toisintamislaitteita että niihin kuuluvia äänitteitä.

163. Komissio esittää tässä yhteydessä, että direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdan yleisölle välittämisen käsitettä ei pidä lähtökohtaisesti tulkita laajemmin kuin direktiivin 2001/29 3 artiklan 1 kohdan yleisölle välittämisen käsitettä. On otettava huomioon, että unionin lainsäätäjä on halunnut säätää korkeammasta suojan tasosta tekijänoikeuksien kuin äänitteiden tuottajien ja esittäjien lähioikeuksien osalta ja että olisi siten järjestelmän vastaista, jos äänitteiden tuottajille ja esittäjille myönnettäisiin direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdan nojalla laajempia oikeuksia kuin direktiivin 2001/29 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuille tekijöille. Tästä syystä on otettava direktiivin 2001/29 johdanto-osan 23 ja 27 perustelukappale huomioon.

164. Direktiivin 2001/29 johdanto-osan 27 perustelukappale ei kuitenkaan estä tässä tapauksessa katsomasta, että kyseessä on välittäminen. Se on näet ymmärrettävä siten, että henkilöt, jotka tarjoavat toisintamislaitteita käyttöön, ilman että he samalla valvoisivat tekijänoikeudella suojattujen teosten käyttöä, eivät vielä välitä siinä yhteydessä äänitteitä yleisölle. Tilanne on tällainen esimerkiksi silloin, jos myydään tai vuokrataan televisio- tai radiolaitteita tai jos internetpalveluntarjoaja tarjoaa vain internetyhteyden. Nyt käsiteltävän kaltaisessa tapauksessa hotellitoiminnan harjoittaja ei kuitenkaan tyydy ainoastaan tarjoamaan toisintamislaitteita. Se pikemminkin tarjoaa hotellivieraan käyttöön kohdistetusti myös äänitteitä ja välittää siten äänitteille tallennetut äänet välittömästi hotellivieraiden saataville.

165. On siis kaiken kaikkiaan todettava, että hotellitoiminnan harjoittaja, joka tarjoaa hotellivieraiden käyttöön toisintamislaitteiden lisäksi myös vastaavat äänitteet, saattaa äänitteille tallennetut tekijänoikeudella suojatut teokset saataville ja äänitteet kuuluviin, joten kyseessä on sekä direktiivin 2001/29 3 artiklan 1 kohdassa että myös direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu yleisölle välittäminen.

44 — Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 85–89 kohta.

45 — Ks. ratkaisuehdotuksen 89 kohta.

2. Yleisön käsite

166. Kuten edellä todettiin,[46] direktiivin 2001/29 3 artiklan 1 kohdassa ja direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuja yleisön käsitteitä on lähtökohtaisesti tulkittava samalla tavoin, joten voidaan soveltaa asiassa SGAE vastaan Rafael Hoteles annetussa tuomiossa esitettyjä perusteita.

167. Myös silloin, kun on kyseessä toisintamislaitteiden ja fyysisessä tai digitaalisessa muodossa olevien äänitteiden käyttöön antaminen, äänitteet julkaistaan uudelle yleisölle, mikä hotellivieraiden nopeasti vaihtuessa johtaa kumulatiiviseen vaikutukseen ja siten merkittävään yleisön saataville saattamiseen.

168. Tosiseikat ovat muutenkin verrattavissa tämän tuomion taustalla oleviin tosiseikkoihin, koska hotellitoiminnan harjoittaja, joka järjestää täysin tietoisena menettelynsä seurauksista tekijänoikeudella suojattuja teoksia hotellivieraiden saataville, pyrkii viihdyttämään laajempaa piiriä. Nyt käsiteltävässä asiassa teosten saattaminen hotellivieraiden saataville on myös lisäpalvelu, joka tarjotaan tietyn hyödyn saamiseksi, joten se voi vaikuttaa huoneen hintaan.

169. Myöskään direktiivin 2001/29 johdanto-osan 23 perustelukappaleeseen ei voida vedota sitä olettamusta vastaan, että kyseessä olisi direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu yleisölle välittäminen.

170. Tällä perustelukappaleella pyritään ensinnäkin ainoastaan selventämään, että direktiivin 2001/29 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun yleisölle välittämisen käsitteen ei ole tarkoitus käsittää teoksen suoria näytöksiä ja esityksiä.[47] Nyt käsiteltävässä tapauksessa ei ole kyseessä teoksen suora näytös tai esitys.

171. Toiseksi tätä ajatusta ei voida automaattisesti soveltaa direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuun äänitteen välittämiseen. Direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua välittämisen käsitettä on näet tulkittava siten, että otetaan huomioon tämän säännöksen erityinen asiayhteys ja siten esitys- ja äänitesopimuksen 15 artikla luettuna yhdessä 2 artiklan g kohdan kanssa. Sen mukaan kyseessä on äänitteiden välittäminen, jos äänitteelle tallennetut äänet saatetaan kuuluville. Esitys- ja äänitesopimuksen sopimuspuolet ovat halunneet tällä määritelmällä selventää sitä, että kyseessä on esitys- ja äänitesopimuksen 15 artiklassa tarkoitettu yleisölle välittäminen myös silloin, jos äänite välitetään yleisölle, joka on läsnä paikassa, jossa äänite välitetään.[48]

172. Yksityiskohtainen direktiivin 2001/29 johdanto-osan 23 perustelukappaleen merkityksen tarkastelu direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun yleisölle välittämisen käsitteen osalta sisältyy asiassa C-135/10, SCF, antamani ratkaisuehdotuksen 90–109 ja 114–125 kohtaan.

173. Nyt käsiteltävän kaltaisessa tapauksessa äänitteet välitetään siten yleisölle.

3. Käyttäjän käsite

174. Kuten edellä on esitetty,[49] jokaista, joka välittää äänitteen yleisölle direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla, on pidettävä tässä säännöksessä tarkoitettuna käyttäjänä.

46 — Ks. ratkaisuehdotuksen 94–110 kohta.

47 — Ks. komission tiedonanto Euroopan parlamentille EY:n perustamissopimuksen 251 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan mukaisesti neuvoston vahvistamasta yhteisestä kannasta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin antamiseksi tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistamisesta tietoyhteiskunnassa (SEK(2000) 1734 lopullinen).

48 — Lewinsky, S., *International Copyright and Policy*, Oxford University Press, 2008, s. 481.

49 — Ks. ratkaisuehdotuksen 114–117 kohta.

4. Lopputulos

175. On siis yhteenvetona todettava, että hotellitoiminnan harjoittaja, joka sijoittaa hotellihuoneisiin hotellivieraiden käytettäväksi toisintamislaitteita ja fyysisessä tai digitaalisessa muodossa olevia äänitteitä, käyttää näitä äänitteitä direktiivin 2006/115/EY 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla yleisölle välittämiseen, joten sen on maksettava tästä direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu kohtuullinen korvaus.

X Viides ennakkoratkaisukysymys

176. Mikäli neljänteen ennakkoratkaisukysymykseen vastataan myöntävästi, kansallinen tuomioistuin tiedustelee viidennellä ennakkoratkaisukysymyksellään, sallitaanko direktiivin 2006/115 10 artiklassa jäsenvaltioille hotellitoiminnan harjoittajien vapauttaminen ”kohtuullisen kertakorvauksen” maksamisesta, jos kyseessä on 10 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettu ”yksityinen käyttö”.

A *Ennakkoratkaisumenettelyyn osallistuneiden osapuolten keskeiset lausumat*

177. Pääasian kantaja katsoo, että tähän kysymykseen on vastattava kieltävästi samasta syystä kuin kolmanteen ennakkoratkaisukysymykseen. Irlannin ja Kreikan hallitusten mielestä tähän kysymykseen on vastattava myöntävästi. Irlannin hallitus esittää, että nyt käsiteltävän kaltaisessa tapauksessa on kyse yksityisestä käytöstä. Kreikan hallitus viittaa kolmannen kysymyksen yhteydessä esitettyihin perusteluihin. Komission mielestä neljänteen ennakkoratkaisukysymykseen annettavan vastauksen perusteella viimeiseen kysymykseen ei ole tarpeen vastata.

B *Oikeudellinen arviointi*

178. Viidenteen ennakkoratkaisukysymykseen on vastattava kieltävästi. Kuten kolmatta kysymystä koskevista lausumista jo ilmenee, silloin kun kyseessä on yleisölle välittämisen muodossa tapahtuva käyttö, direktiivin 2006/115 10 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettua yksityiseen käyttöön perustuvaa rajoitusta ei voida soveltaa.

XI Ratkaisuehdotus

179. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaa ennakkoratkaisukysymyksiin seuraavasti:

1) Vuokraus- ja lainausoikeuksista sekä tietyistä tekijänoikeuden lähioikeuksista henkisen omaisuuden alalla 12.12.2006 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/115/EY (kodifioitu toisinto) tai vuokraus- ja lainausoikeuksista sekä tietyistä tekijänoikeuden lähioikeuksista henkisen omaisuuden alalla 19.11.1992 annetun neuvoston direktiivin 92/100/ETY 8 artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, että hotelli- tai majoitustoiminnan harjoittaja, joka sijoittaa hotellihuoneisiin televisio- ja/tai radiolaitteita ja välittää niihin lähetyssignaalin, käyttää lähetyksissä toisinnettavia äänitteitä epäsuoraa yleisölle välittämistä varten.

2) Jäsenvaltiot ovat tällaisessa tapauksessa direktiivin 2006/115 tai direktiivin 92/100 täytäntöönpanon yhteydessä velvollisia säätämään kohtuullista korvausta koskevasta oikeudesta hotelli- tai majoitustoiminnan harjoittajaa vastaan myös silloin, jos radio- ja televisiotoiminnan harjoittaja on jo maksanut kohtuullisen korvauksen äänitteiden käytöstä lähetyksissään.

3) Direktiivin 2006/115 tai direktiivin 92/100 8 artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, että hotellitoiminnan harjoittajan, joka sijoittaa huoneisiin toisintamislaitteita (jotka eivät ole televisio- tai radiovastaanottimia) ja fyysisessä tai digitaalisessa muodossa olevia äänitteitä, joita voidaan soittaa tai kuunnella näiden laitteiden avulla, käyttää näitä äänitteitä yleisölle välittämiseen.

4) Direktiivin 2006/115 tai direktiivin 92/100 10 artiklan 1 kohdan a alakohtaa on tulkittava siten, että hotelli- tai majoitustoiminnan harjoittaja, joka käyttää äänitettä yleisölle välittämiseen, ei käytä äänitettä yksityisesti eikä poikkeus direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitetusta oikeudesta kohtuulliseen korvaukseen ole mahdollinen silloinkaan, jos hotellivieras käyttää äänitettä yksityisesti huoneessaan.